

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemati:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izboja vsak dan zvečer izdajati modelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:
celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravnistvo: Knafljeva ulica št. 5 (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85

Trializem, narodna avtonomija in Slovenci.

V zadnjem času se mnogo govori in piše o trializmu. O trializmu je nedavno tega razpravljali na posebnem v to prirejenem shodu celovški poslanec Dobernig.

Vprašanje trializma je vsekakor aktualno, zato je treba, da tudi mi Slovenci premostimo položaj ter prevdarimo, da li se moremo i mi navduševati za trialistično idejo.

Kaj je smoter in končni cilj te ideje?

Da se dualistična oblika avstro-ogrsko monarhije preustroji v trialistično, to je, da se jugoslovanske pokrajine združijo v eno državno-pravno skupino ter vstopijo kot tretji enakopravni faktor v državno zvezo, ki jo sedaj tvorita Avstrija in Ogrska.

Slovenec mora biti ta ideja v principu nad vse simpatična, ker je bodočnost slovenskega naroda zagotovljena le v najtesnejšem naslonu na ostale jugoslovanske narode.

Cim bi se slovenske dežele od Drave pa do Tržaškega zaliva in od laške meje pa tja do Sotle in Kolpe priklapile bodoči jugoslovanski državi skupini, ki naj tvori tretji enakopravni faktor v državno zvezo, ki jo sedaj tvorita Avstrija in Ogrska.

Slovenec mora biti ta ideja v principu nad vse simpatična, ker je bodočnost slovenskega naroda zagotovljena le v najtesnejšem naslonu na ostale jugoslovanske narode.

Toda suha realnost je često močnejša kot najsilnejše ideje.

In zdi se nam, da tudi trialistična ideja ni dovolj krepka, da bi mogla odstraniti ovire in zapreke, ki so na poti, da bi se tudi slovenske pokrajine priklapile bodoči jugoslovanski državi skupini.

Pravda je, da se hrvatski in srbski politiki samo mimogrede spominjajo Slovencev in slovenskih dežel kot esencijalnih delov bodoče jugoslovanske državne skupine, s čemer dovolj jasno kažejo, da jim gre pri ustvaritvi trialistične ideje v bistvu samo za združitev hrvatskih in srbskih pokrajin, to je Hrvatske, Bosne in Hercegovine, Dalmacije ter hrvaškega dela Istre.

Trialistična preustrojitev bi se torej naj izvršila brez Slovencev in eventualno celo proti Slovincem.

Da se za takšno stremeljenje Slovenci ne moremo navduševati, je jasno.

Ce potemtakem Slovenci ne moremo najti razumevanja za naše tež-

nje pri najbližjih naših bratih Hrvatih in Srbih samih, pač ne moremo računati na to, da bi naše stremeljenje po združitvi z ostalimi jugoslovanskimi deželami v eno državno-pravno telo podpirali Čehi, katerim bi bil tak državni preustroj, kakor si ga žele Jugoslavi, v narodnem oziru v veliko škodo, ako bi se istočasno ne uredilo in rešilo tudi enako pereče češko vprašanje.

V tem slučaju bi nemara Čehi postopali roko v roki z Nemci proti priklapitvi slovenskih dežel k jugoslovanski državi skupini.

Seveda Čehi bi bili proti odcepitvi slovenskih pokrajin od avstrijske državne polovice zato, ker bi se bali svoje izolacije, Nemci pa iz načelnega stališča, češ da bi jim bila v vtelesenjem slovenskih dežel v jugoslovansko državno skupino zaprta pot in dostop do Jadranskega morja, ter s tem zavedno podrtja nade, da enkrat vendarle zgradi nemški most od Belta do Adrije.

Ako torej Slovenci uvažujemo dejanski položaj, ako vidimo, da se gre Hrvatim in Srbom v prvi vrsti za to, da združijo svoje ozemlje v eno državno-pravno telo, ne oziraje se pri tem na nas Slovence, ako računamo z odporom Čehov in Nemcev proti eventualnosti, da bi bili tudi Slovenci priklapljeni bodoči tretji državni skupini — jugoslovanski, potem moramo priti do zaključka, da smo Slovenci v teoriji lahko navdušeni trialisti, v praksi pa moramo delovati slej kot prej, vsaj dokler se trialistična ideja bolj ne poglubi in okrepi, nato, da si v okviru avstrijske državne polovice izvojimo — narodno avtonomijo.

Jugoslovan.

Prvi spodnještajerski obrtni shod v Celju.

V Celju, 28. maja.

Prerokovanja črnogledih ljudi, da se bode prvi shod slovenskih obrtnikov s Sp. Štajerske ponesrečil, se niso v nobenem oziru uresničili. Že udeležba sama nas je naravnost presenetila: zbralo se je v ponedeljek dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma nad 300 obrtnikov, ne vseh domačinov in drugih poslušalcev, ki so došli bodisi kot delegatje, bodisi kot zasebni udeleženci iz vseh krajev Spodnjega Štajera na prvi in, lahko rečemo, veliki

spodnještajerski obrtni shod v Celju. Je to veselo znamenje za zavednost našega obrtništva in še veselejše znamenje za nas spodnještajerske Slovence sploh. V veliki naši narodni organizaciji smo doslej pogrešali toliko važne samostojne obrtne skupine. Odslej bo to drugače: obrtniki stopijo kot samosvoja celota, kot mogočna stanovska organizacija v vrsto naših narodnih delavcev in bojevnikov. Če bodo strokovno in gnotno okrepili sebe, bodo okrepili s tem tudi narodno celoto. In še nekaj nam je omeniti na tem mestu: na nemškem obrtnem shodu, ki je bil sklican na Binkoštno nedeljo kot demonstracija proti slovenskemu, se je divje hujskalo proti Slovincem — na slovenskem shodu se je govorilo mirno in trezno, se je razpravljalo temeljito o strokovnih vprašanjih. To dejstvo naj služi v ilustracijo obeh shodov, v ilustracijo namenov, ki jih zasledujejo nemški in slovenski obrtniki, tudi na zgoraj. Slovenski shod je bil res shod spodnještajerskih obrtnikov, nemški pa shod celjsko-graško-mariborskih političnih hujskačev, na katerem se je dala oficijalno zastopati tudi »nepri-stranka« graška trgovsko-obrtna zbornica.

Shod je otvoril po 10. predsednik »Občeslovenskega obrtnega društva v Celju«, Ivan Rebek in pozdravil s prisrčnimi besedami množevine udeležence, posebej pa še L. Cufaka, tajnika »Saveza hrvatskih obrtnika«. Engelb. Franchetti, predsednika zveze krajskih obrtnih združenj in slov. člana drž. obrtnega sveta, drž. in dež. poslance dr. Benkoviča, dr. Kukovca, Novaka in dr. Verstovška. »Naš cilj je združitev«, je nadaljeval govornik, »ki nam naj omogoči strokovno in gnotno povzdigo. Po vzgledu drugih stanov in drugonarodnih tovarišev se hočemo združiti tudi mi v trdno strokovno organizacijo, ki bode stala edino na narodni, slovenski podlagi. Vsaka domača strankarska politika je izključena.« Na to je prebral predsednik brzojav dr. Jankoviča, ki je svojo odsotnost opravičil in izrekel željo, da bi se že naj danes izvolil definitivni pripravljalni odbor za ustanovitev Zveze južnoštajerskih obrtnih in kolektivnih združenj, ki bi pa se naj tudi takoj lotil rešitve vseh drugih vprašanj, ki se bodo na današnjem shodu sprožila.

Burno pozdravljen je na to spregovoril o obrtni organizaciji Engelbert Franchetti. Uvodoma je sporočil zborovalcem najpristranejši pozdrave ljubljanskih obrtnikov, na to pa je opisoval, kako se je med slovenskim obrtništvom od l. 1848. naprej polagoma začela buditi narodna zavest in smisel za samostojno obrtniško organizacijo. Najbolje je doslej slovensko obrtništvo organizirano na Kranjskem; ali tudi na Štajerskem dobiva ta misel, kakor kaže krasni današnji shod, čimdalje več tal. Slovenci smo pa glede obrtniške organizacije še daleč zadaj za drugimi narodi naše monarhije. To dejstvo se najlepše zrcali iz sledečih števil:

Državnih obrtnozadružnih zvez za več kronovin je v Avstriji 11. Deželnih zvez je 238 in sicer šteje Zg. Avstrijsko 20, Sp. Avstrijsko 25, Solnograško 10, Štajersko 25, Koroško 9, Kranjska 2, Tirolska in Voralberška 7, Češka 80, Moravska 37, Šlezija 3, Galicija 8, Bukovina 1 dež. Zvezo obrtnih združenj. Stokovnih zvez je 80 in teritorialnih 158. K vsem tem 238. zvezam pripada 922.05 včlanjenih obrtnikov in sicer ima 80 strokovnih zvez včlanjenih 363.402 obrtnika in v 158 teritorialnih zvezah je včlanjenih skupaj 559.203 obrtnikov. Izmed 238 zvez je izkazalo svoje premoženje le 190 zvez v skupnem znesku 97.660 K 90 vin. Izmed 238 zvez uraduje 176 samo nemško, 8 nemško in češko, 44 češko, 8 polsko in 2 slovensko. Štajerska dežela ima 25 zvez in sicer 7 strokovnih in 18 teritorialnih, ki pa uradujejo vse izključno v nemškem jeziku.

Vse avstrijske zveze imajo 11 bolniških blagajn za mojstre, 17 drugih podpornih skladov, 14 kreditnih zavodov, 7 združenj za nabavo strojevin, 7 združenj za nabavo strojevin in sirovin, 1 strokovno šolo, 35 posredovalnic za delo, 15 vajenskih zavetišč, 1 vajenski dom in 23 drugih skupnih ustanov in podjetij. 29 zvez in sicer 11 strokovnih in 18 teritorialnih ima svojega zastopnika v obrtnem svetu c. kr. trg. ministrstva med temi tudi Kranjska.

Po navedbi teh gotovo zanimivih statističnih podatkov se govornik obširno ukvarja z uredbo in nalogami obrtnih združenj zvez in mojstrskih bolniških blagajn. Omenil je, da je znana vladna predloga glede obveznega bolniškega zavarova-

nja za obrtnike nesprejemljiva. Obrtni svet jo je odločno odklonil in zahteval, da naj se ustanovi mojstrske bolniške blagajne z obveznim zavarovanjem. Izdelal je tudi tozadevno zakonsko predlogo, ki pride v državni zbor. Nemci na Štajerskem se pritožujejo, da slovenski obrtniki nočejo več biti v njihovih strokovnih organizacijah. V nemških listih je bilo te dni čitati cele krvave storije o namenih spodnještajerskih slovenskih obrtnikov. Resnica na vsem tem pa je le, da so se slovenski obrtniki naveličali delati Nemcem štafažo. (Hrupno pritrdjevanje.) Nočejo nas na razstavah, ne upoštevajo naših potreb glede strokovne izobrazbe, slovenski obrtnik bi naj bil le plačnik in pa — Stimmvieh. (Ponovno hrupno odobravanje.) Govornik želi, da bi se nameravana strokovna organizacija spodnještajerskega obrtništva čim preje izvedla — in da bi tvorila nov korak do velike združitve, do velike organizacije vsega slovenskega obrtništva. Ni se treba plašiti truda in dela — sadovi in uspeh ga bodo bogato poplačali.

Na predlog g. Zadravca iz Središča se na to izvolijo zastopniki združenj v pripravljalni odbor za Zvezo južnoštajerskih obrtnih in kolektivnih združenj in sicer tako, da odpadajo na celjski politični okraj (mesto in deželo) 4 (Zupanc, Laški trg, Čretnik, Št. Jur ob J. Z., Rebek Celje, Goričar, Mozirje), na brežiški pol. okraj 2 (Kranjc, Sevnica, Sikošek, Brežice), na ptujski pol. okraj 2 (Zdravec, Središče, Veselje, Ormož), na slovenskaški politični okraj 2 (Soln in Volk, Šoštanj), na ljutomerski 1 (Horvat, Ljutomer), na mariborski 2 (Gril, Slov. Bistrica in Horvat, Maribor). Obenem se je na predlog g. Pinteriča iz Trbovelj sklenila sledeča resolucija na c. kr. trgovsko ministrstvo:

»Danes v Celju zbrani mnogostevilni delegati spodnještajerskih obrtnih združenj in drugi udeleženci prvega spodnještajerskega obrtnega shoda protestiramo kar najodločnejše proti temu, da je c. kr. štajerska namestnija zavrnila pravila snujoče se Zveze južnoštajerskih obrtnih in kolektivnih združenj. Zahtevamo, da c. kr. trgovsko ministrstvo rekurzivno potem vložena pravila čim prej potrdi. Obenem protestira spodnještajersko obrtništvo zoper nesmiselno gonjo, ki jo uprizarjajo zdravemu razvoju spodnještajerskega obrt-

LISTEK.

Lepi striček.

(Bel - Ami.)

Francoski spisal Guy de Maupassant. — Prevel Oton Zupančič.

Prvi del.

(Dolje.)

To je govoril, ne da bi gledal vanjo, kakor da je sejal svoje besede pred se v noč. In ona kakor da ni slišala, tako nepremična je ostala; tudi ona je strmela z motnim očesom pred se, v belo pokrajino v mesečini.

Dolgo sta ostala drug poleg druge, komolec ob komolcu, molče v misli zatopljeni.

Nato je mlada žena zamrmrala: »Malo hladno je« — obrnila se je in stopila k postelji. On je šel za njo.

Ko se je približal mrliču, je zapazil, da ima Foretier res že duh; odmaknil je svoj naslanjač, zakaj, dolgo ne bi bil prenesel tega zadaha po gnolbi. Dejal je: »Jutri rano ga bo treba takoj zabiti.«

Odgovorila je:

»Da, da, sem že naročila; okoli osmih pride mizar.«

In ko je Duroy vzdihnil: »Revček!« se je izvil tudi njej dolg vzdih otožne vdanosti.

Sedaj sta ga že bolj poredkoma gledala, ker sta se bila že privadila misli, da je preminil, in sta se polagoma v duhu sprijaznjevala s to smrtjo, ki ju je malo prej še vznemirjala in se jima upirala, saj sta bila tudi onadva umrljiva.

Govorila nista več, in bedela naprej, kakor se spodobi, ne da bi spala. Ali okoli polnoči je najprej Duroy zadremal. Ko se je prebudil, je videl, da je tudi gospa Forestier spala, predsedel se je v bolj naredno lego, zatislil iznova oči in zagodrnjal: »Presneto, v postelji je pa le prijazneje.«

Kar nenadoma nekaj zašumi, da je panil pokonci: strežnica je stopila v sobo. Bil je že beli dan. Mlada žena v naslanjaču njenem nasproti je bila videti tako presenečena kot on. Malo bleda je bila, a še vedno lepa, sveža, mikava, vkljub temu, da je prebila vso noč na stolu.

Tedaj pa, ko je pogledal mrliča, se je Duroy stresnil in je vzkliknil: »Joj, ta brada!« — V nekoliko urah je bila vzrasla ta brada na tem razpadajočem mesu kakor bi bila vzrasla na živem obličju v nekoliko dneh. In presenetilo ju je to življenje, ključče še nadalje na tem mrtvecu, strmela sta kakor pred strahovitim čudom, pred nadnaravno grožnjo vstajenja, kakor pred nečem izven-

rednim, pretresljivim, ki bije in meša um.

Nato sta šla oba počivat do enajste ure. Potem so položili Charlesa v krsto in čutila sta se olajšana in pomirjena. Sedla sta k kosilu drug drugemu nasproti, in obema se je zahtelo govoriti o tolažilnih, bolj veselih rečeh, stopiti v življenje, ker sta sedaj s smrtjo opravila.

Skozi okno, na stečaj odprto, je prihajala mila pomladna gorkota in prinašala vonjavo od nageljmove grede, cvetoče pred vrati.

Gospa Forestier je predlagala Duroy, da bi se šla malo šetat na vrt, in počasi sta korakala okrog male trate in vsilast vživala mlačni zrak, poln smrekovega in evkaliptovega duha.

Kar začne z njim govoriti, ne da bi obrnila glavo proti njemu, kakor je govoril sinoči on zgoraj. Počasi je stavila besede, s pridruženim, resnim glasom:

»Poslušajte me, prijatelj moj dragi; premišljevala sem... že sedaj... Kar ste mi bili predlagali, in nočem, da bi odšli, ne da bi vam odgovorila besedo. Sicer vam ne bom dejala niti da, niti ne. Počakajva, videla bova, bolje se morava spoznati. Nikarte se ne vdaite prvemu prepovršnemu nagibu. A zakaj vam govorim o tem še predno je položen ubogi Charles v grob? Ker morate

po vsem tem, kar ste mi rekli, dobro vedeti, kdo sem pravzaprav, da ne boste gojili več dolgo misli, ki ste mi jih zaupali, ako niste takega... takega značaja, da bi me razumeli in shajali z menoj.

Pomnite dobro: zame zakon ni veriga, nego družba. Jaz hočem biti svobodna, popolnoma svobodna v svojih dejanjih in vseh potih, vedno in povsod. Ne maram nikakega nadzorstva, niti ljubosumja, niti očitkov radi mojega vedenja. Seveda bi se zavezala, da ne bi nikdar kompromitirala imena možu, ki bi ga vzela, da ga ne bi nikdar onečastila ali osmešila. A tudi tisti mož bi se moral zavezati, da mu bom veljala jaz za vrstnico in družico, ne za nižje bitje in pokorno in podložno ženo. Vem pač, da se moje misli ne strinjajo z mislimi vsega sveta, a ne spremenim jih niti za las. Tako, vidite.

In še to: ne odgovorite mi, bilo bi brezplodno in neumestno. Saj se bova še videla in morda bova govorila kedaj pozneje o vsem tem.

Sedaj pojdite malo nakrog. Jaz se vrnem k njemu. Na svidenje zvečer.

Dolg poljub ji je pritisnil na roko in je odšel brez vsake druge besede.

Zvečer sta se videla šele pri večerji. Potem sta odšla vsak v svojo sobo ker sta bila oba čisto izmučena.

Charles Forestier je bil naslednji dan brez posebne svečanosti pokopan na canškem pokopališču. Georges Duroy se je hotel odpeljati s pariškim brzovlakom, ki odhaja ob pol ene.

Gospa Forestier ga je bila spremljala na kolodvor. Mirno sta se izprehajala po peronu, čakaje ure odhoda, in sta govorila o vsakdanjih rečeh.

Vlak je prišel, naglo, pravi brzovlak, ki je imel samo pet voz.

Žurnalst si je izbral sedež, potem je izstopil, da bi pokramljal še par trenutkov z njo; hipoma ga je obšla bridka otožnost, silno žal mu je bilo, ker jo mora ostaviti, kakor da jo ima za vekomaj izgubiti.

Sprevednik je klical: Marseille, Lyon, Pariz — vstopite! Duroy je stopil v voz in se je naslonil na okno. Da bi ji rekel še par besed. Lokomotiva je zaživžgala in vlak se je začel počasi premikati.

Mlado mož, sklonjen iz vagona, je gledal mlado ženo, ki je nepremična stala na peronu in zrla za njim. Kar naenkrat, ko mu je imela že izginiti, si je prijel z obema rokama poljub z ust in ga je vrgel proti nji.

Ona mu ga je vrnila z bolj umerjeno, obotavljajočo kretnjo — samo naznačila ga je.

(Dolje prihodnjik.)

ništva sovražni nemški šovinisti proti nameravani Zvezi južnoslovenskih obrtnih in kolektivnih združenj. Zahtevamo, da se razvoja spodnještajerskega obrtništva ne ovira in nam dovoli postavno zadržane pravice.

O celovškem obrtnem shodu, njegova poteka in sklepov je poročal g. Pinterič Niko iz Trbovelj. Uvodoma je podal pregled obrtniškega gibanja v avstrijskih Nemcih od l. 1903, od znanega nemškega obrtniškega shoda v Celju naprej. Potem se je bavil z zanimivimi razpravami in zaključki na celovškem obrtnem shodu — ter se zaradi ozko odmerjenega prostora ne moremo baviti z njimi — in zaključil: V Avstriji imamo 5307 obrtnih združenj z 1.247.088 članov. V državnem obrtnem svetu sede zastopniki komaj ene četrtine vseh teh združenj in članov. To pa samo zato, da bi imeli Nemci v njem prvo besedo in da bi tem ložje vpili o »nemškem rokodelstvu« na Avstrijskem — prav kakor bi slovenskega ne bilo! Mi žalibog poznamo premalo sami sebe in svojo moč — drugače bi se nemškemu Mihu tlesle ne samo enkrat hlače in konec bi bil nemške supremacije tudi tu. V svoj »nemški rokodelski svet« so sprejeli v Celovcu tudi zastopnika »vojvodine Kočevske«, nekoga Preunerja. Kočevsko ni nikakoli dežela sama za se, prav tako malo ne ko Spodnji Štajer. In če se hočemo organizirati mi, spodnještajerski obrtniki, pa že vpijejo o delitvi dežele! Sama nemška hinavščina, ki vedno meri pravico po tem, kar je Nemcem prav. Po deželi nam širijo »Südmärkine« subvencioniranje, da delajo domačim obrtnikom konkurenco — in mi bi jih naj smatrali za prijatelje našega slovenskega obrtništva? Ne rečem, sami za se skrbite dobro. Posnemajmo jih pri tem tudi mi! (Burno pritrdjevanje.)

O posredovanju vajencev in pomočnikov je govoril Ivan Rebek. Na Sp. Štajerju imamo 315 ljudskih in meščanskih šol, katere obiskuje 41.000 dečkov. Vsako leto zapusti te šole okroglo 5000 dečkov, od katerih je morda 5% nemških. 25% te mladine se gotovo posveti obrtništvu in trgovini, prilično tedaj 1200. Gotovo je nad vse važno, da ostanejo naši fantje doma in ne množijo v tujini, kjer se tako lahko potujčijo, s svojimi zmoglostmi in svojimi pridnimi rokami nemškega kapitala. Nemški obrtniki so nedavno tega sklenili, da bodo jemali samo nemške vajence, ki bi se naj pri nas izučili, naučili nekaj slovenski in delali potem konkurenco slovenskemu obrtniku. Na to je govornik razložil svoj načrt, kako bi se naj posredovalo za vajence in doseglo njih izučenje pri domačih mojstrih in v narodnem duhu. Ta lahko izpeljav načrt je navzočim zelo ugajal in je predavatelj žel bučno pohvalo. K besedi se je oglasil dr. posl. Verstovšek, kateri je izrekel svoje posebno zadoščenje, da se današnji shod bavi s tem važnim predmetom in je opisoval cilje znanega, na Krizevo ustanovljenega »Lehrherrenbunda«. Nemškotarsko obrtništvo na Spod. Štajerskem postaja zopet ošabno, zato bomo morali enkrat odločno začeti z gibanjem »Svoj k svojim«, če se hočemo iznebiti največjih svojih škodljivcev. Franchetti pravi, da je upeljala na Kranjskem deželna zveza obrtnih združenj posredovalnica za vajence, ki se je že v prvih treh mesecih svojega obstanka imenitno obnesla. Stane malo, ker podpira ministrstvo enaka podjetja jako rado. Ne veruje, da bi se nemški obrtniki na Sp. Štajerskem gotovim hujšakom na ljubo odrekli slovenskim vajencem, ki so močni, delavni in pridni, ter jih zaradi tega cene tudi v trdo nemškem ozemlju. Delovanje »Lehrherrenbunda« se bode torej gibalo k večjemu v germanizatorični smeri in zaradi tega mu je posvečati vso pozornost. Malo nas je, zato moramo paziti na vsakega človeka, posebno pa še na našo mladino, da se nam ne zgubi. V debato poseže tudi dr. Kukovec, ki pravi, da bi se izvoljeni pripravljali odbor lotil takoj tudi rešitve tega vprašanja v navedeni smeri. Treba bo dobiti agilnega in sposobnega tajnika, ki se bo popolnoma posvetil vsem organizatoričnim in drugim opravkom v okviru bodoče obrtniške strokovne organizacije. O tajniškem vprašanju se spregovorijo Volk, Rebek in Zadravec.

Referat o trgovsko-obrtni zbornici za Sp. Štajersko je podal poslanec dr. Benkovič. Izvajal je, da je današnja graška trgovsko-obrtna zbornica naravnost filijalka nemško-nacionalne politične organizacije, napram kateri je slovenski trgovec in obrtnik popolnoma brezpraven. Zbornica ne sprejema slovenskih vlog, prav kakor bi bila kje na Pruskem in ne v dvojezični štajerski deželi. Značilno je, da se je udeležil tajnik te zbornice dr. Kamenitzky

včerajšnjega nemško-nacionalnega obrtnega shoda v Celju. Številke že kažejo opravičenost naše zahteve po lastni trgovsko-obrtni zbornici za Sp. Štajersko. L. 1907 je bilo predpisane za okoliš zgornejšaj. trgovsko-obrtno zbornice 349.344 K splošnega obrtnega davka, za Sp. Štajer 312.991 K; število obrtnih obratov je znašalo l. 1902 na Zg. Štajerskem 11.708, na Sp. Štajerskem pa 17.160. Na Srednjem Štajerskem jih je bilo 30.259. Med spodnještajerskimi obrati jih odpade 2440 na mesta Maribor, Celje in Ptuj. Na to se je govornik bavil z vprašanjem, kako se nam je boriti proti trgovsko-obrtni zbornici v Gradcu in kako delati na delitve iste. Dokler pa delitve ne dosežemo, bi si naj po češkem vzgledu v Kraljevem Gradcu ustanovili za Spodnji Štajer »centralo za trgovino in obrt«. Govornik predlaga sledečo resolucijo: 1. Shod konstatira, da trgovsko-obrtna zbornica v Gradcu zanemara interese Sp. Štajerja, osobito interese slov. obrtništva in da tiči vzrok tega zla že v krivični sestavi zbornice. 2. Zahteva, da c. kr. vlada in drugi merodajni faktorji upeljejo pripravljala dela v svrhu ustanovitve trgovsko-obrtno zbornice za Sp. Štajersko. 3. Izvoljenemu pripravljalnemu odboru se nalaga študirati vprašanje »centrale za trgovino in obrt« na podlagi društvenega zakona kot predhodnice trgovsko-obrtno zbornice za Sp. Štajer. V to svrhu se izvolijo še v omenjeni odbor dr. Benkovič, dr. Kukovec, Stermecki in Smertnik.

O škodljivcih obrtništva je poljudno in naravno z velikim vspehom govoril Jos. Čretnik iz St. Jurja ob J. ž. Govoril je o takozvanih »fušarjih«, restantih in — škodljivcih v lastnih vrstah. Predmet je vobče znan, zato ne bomo obširneje o njem govorili. K besedi se je oglasil tu dr. Kukovec, ki je izvajal, da ne gre, ako bi merodajne osebe naše javnosti samo tu zatrjevale svoje prijateljstvo do obrti, v zakonodajnih korporacijah bi pa zagovarjale fušarijo, oziroma podpirale one, ki hoče dati fušarjem proste roke in tako težko oškodovati obrtnike. Zato je treba danes skleniti in sprejeti posebno resolucijo, katere bode v bodoče dajala v tem oziru ljudskim in obrtniškim zastopnikom trdno smer v zakonodajnih korporacijah in obenem zahtevala od njih, da z vso silo pritisnejo na vlado za strogo izvrševanje zakonitih predpisov proti fušarjem. Na predlog Franchettija se je na to soglasno sprejela sledeča resolucija: »Visoka c. kr. deželna vlada se opozarja na § 152 obrtnega reda. Naj torej zaukaže strogo podrejenim oblastim, da proti ljudem, ki brez obrtnega lista izvršujejo kako obrt, najstrožje postopajo in se poslužujejo § 152. obrtnega reda.«

O »obrtištvo in kartelih« je predaval dr. Božič. Ker predavanje objavi »Zadruga«, se ne bomo tu dalje z njim ukvarjali. Vsled svoje temeljitosti je splošno ugajalo, kar je še posebej izrazil Franchetti, kateri je stavil resolucijo, pozivljajočo centralno vlado, naj pospešuje uzakonitev znanih protikartelnih predlogov v državnem zboru. Resolucija se je soglasno sprejela.

Poslanec dr. Verstovšek je govoril o obrtnem šolstvu na Štajerskem. Nemci imajo na Štajerskem 50 nadaljevalnih šol z 9953 učenci, Slovenci komaj 3 slovensko-nemške z 148 učenci. Vlada da na leto okrog 16 milijonov za obrtno šolstvo, več torej ko Nemčija — a od te ogromne vsote ne pride na Sp. Štajersko ničesar. Na to je opisoval težave, ki jih nalašč delajo slovenskim obrtnonadaljevalnim šolam graški mogotci in pozival obrtnike, naj se povsod, kjer je le 20 vajencev, lotijo snovanja obrtnonadaljevalnih šol. Priporočal je tudi obisk ljubljanske obrtne šole.

Na to je utemeljeval Franchetti resolucijo na gosposko zbornico, da zavrne sklep poslanske zbornice glede davčnih olajšav konsumnim društvom. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Končno je dr. Benkovič polemiziral proti notici »Slov. Naroda« glede imenovanja enega izmed spodnještajerskih slovenskih obrtnikov v državni obrtni svet. Pri tem pa je nastal velik sunder, tako da je moral svojo polemiko hitro zaključiti. Na interpelacijo Jos. Čretnika je še dr. Verstovšek zagovarjal svoje stališče v draginjskem odseku v zadevi mesarjev, na kar je došel do besede hrvaški gost Čufak. Priporočal je svojim slovenskim tovarišem, naj jih vodijo pri njihovem organizatoričnem delu tri zvezde: ljubezen in sloga, samopomoč in ljubav do svojega rodu. S toplimi zahvalnimi besedami je zaključil predsednik Ivan Rebek shod. Trajal je nepretrgoma 4 ure.

Po shodu so se dali nekateri udeleženci skupno fotografirati. Popolne je zgoraj omenjeni priprav-

pravljalni odbor konstituiral tako, da je predsednik Ivan Rebek (Celje), podpredsednik Jak. Zadravec (Središče) in tajnik Jos. Zupanc (Laški trg).

Spomini iz dobe ustanovitve „Ilirije“.

Priobčuje dr. Egon Starč.

Do leta 1900 je bilo število slovenskih akademikov, ki so študirali na vseučiliščih v Pragi, uprav neznatno. Šele od tega leta dalje se je pričelo v krogih slovenskih akademikov sistematično gibanje za obisk visokih šol praških in od tega leta je število slovenskih in v obče slovenskih slušateljev v Pragi rastlo rapidno. Meseca julija leta 1900 se je vršil po daljšem prestatku v Zagrebu velik shod slovenskih in hrvaških abiturientov. Takrat je bila izdana parola za obisk visokih šol praških. V resnici se je izdanemu geslu odzvalo v jeseni leta 1900 mnogo slovenskih in hrvaških akademikov, tako, da je število le-teh v Pragi znatno poskočilo. To leto so imeli slovenski akademiki svoj slovenski klub v češkem društvu »Akademická Čitárna«, kateremu je bil predsednik gosp. dr. Milan Gorišek, sedaj odvetnik pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Delovanje kluba se vsled nastalih notranjih sporov žalibog ni moglo razviti.

Ko so se zbrali koncem meseca julija 1901 slovenski akademiki v Pragi k zadnjem običnem zboru tedaj obstoječega slovenskega kluba v češkem društvu »Akademická Čitárna«, sklenili so razpust tega kluba, obenem se je pa že takrat vsestransko povdarjala nujna potreba po ustanovitvi lastnega središča in zbirališča. Organizacija klubov se je vsled naraščajočega števila slovenskih akademikov v Pragi, kojih je bilo takrat že 25, izkazala odločno pomanjkljiva. Vsled tega se je na tedanjem običnem zboru povdarjalo z vseh strani, da naj se čimprej ustanovi lastno akademsko društvo. Res se je izvolilo nato pripravljalni odbor treh članov in pisu teh vrst se je naročilo, naj sestavi tozadevna društvena pravila, ter naj skuša čimprej doseči uradno potrdilo s strani politične oblasti.

V jeseni leta 1901 je prišlo zopet večje število slovenskih akademikov v Prago. Takrat pričelo se je v slovenski živahno gibanje med praškimi slovenskimi akademiki. Slovenski akademiki zbirali so se celo do ustanovitve društva k polnoštevilno obiskanemu sestankom, kjer se je predavalo, debatiralo in ukrepalo o vseh perečih vprašanjih, posebno pa o načinu, kako najlepše nastopati pred češko javnostjo. V onem letu je namreč po vsej slovenski domovini pričelo novo lepo gibanje za ustanovitev slovenskega vseučilišča. To vprašanje, ki je bilo l. 1898. na novo sproženo v deželnem zboru kranjskem, ki je takrat sklenil znano resolucijo za ustanovitev slovenskega vseučilišča, oziroma vseučilišča za vse južne pokrajine v Ljubljani, je od one dobe pa do leta 1901 povsem zapalo. Razun leta 1900 na shodu slovenskih in hrvaških akademikov v Zagrebu, kjer se je sprejela resolucija za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani, se na to pereče slovensko kulturno vprašanje nihče ni več spomnil. Šele ko so koncem oktobra leta 1901 na vseučilišču v Inomostu nemški dijak siloma preprečili prvo predavanje novega profesorja, docenta dr. Menestrine v italijanskem jeziku ter so pričeli demonstrirati italijanski profesorji, dijak in državni poslanci za ustanovitev italijanske univerze v Trstu, so se vzbudili tudi jugoslovanski, zlasti slovenski akademiki in poslanci ter vobče vsa slovenska javnost, zahtevajoč tudi zase svoje vseučilišče. V zgodovini političnega življenja Slovencev ostane zapisana z zlatimi črkami ona doba brezštevilnih shodov in peticij, kjer ni manifestiralo samo slovensko dijaštvo, temveč vsi stanovi slovenskega naroda za ustanovitev svoje največje kulturne institucije. V jeseni tega leta, takoj po prihodu slovenskih dijakov v Prago, se je pričelo tudi med praškimi slovenskimi dijaštvom veliko gibanje z namenom, da se tudi v Pragi priredi velik shod vsega slovenskega dijaštva za drugo češko univerzo v Brnu in slovensko v Ljubljani. Dne 11. novembra l. 1901 se je res vršil na velikem dvorišču češke tehnike pod milim nebom preplepo uspeši dijaški shod, katerega se je udeležilo nad 3000 slovenskih dijakov. Shod pod predsedništvom znanega prijatelja Slovencev, tedanjega prorektorja češke tehnike prof. J. H. Horskýja je bil naravnost impozanten. Imenom čeških državnih poslancev je govoril bivši trgovinski minister, prof. dr. Fiedler, obljubljal slovenskemu narodu dejansko pomoč čeških državnih poslancev. Imenom slovenskih akademikov je

govoril pisatelj teh vrstic. Temu shodu so sledili nešteti drugi po vsem češkem kraljevstvu, kjer se je manifestiralo za ustanovitev slovenskih univerz. Na vse te shode so bili vabljivi tudi slovenski akademiki, ki so se tem pozivom vedno odzvali. Naj omenim samo nekatere izmed najlepših! Shod dne 23. januarja l. 1902 v Kolínu, katerega je priredil kolinski akademiki »Klub Mladý«, kjer je govoril med drugimi tudi državni poslanec dr. Baxa, nadalje shod v Plzni pod predsedništvom župana mesta Plzna dr. Petáka, katerega so se udeležili med drugimi tudi tedanji državni poslanec Schwarz, Fressl, Dyk, Karlik, Wytvář, Jilek in drugi. Slovenske razmere je pojasnjeval na teh shodih avtor tega sestavka. Nadalje omenimo shode v Pisku, Semileh, v Strakoncih, kjer sta govorila imenom slovenskih akademikov Evgen Sajevic in Rudolf Šega. Naši akademiki niso takrat samo energično delovali za oživitvorenje največjega slovenskega kulturnega zahtevka, temveč so tudi s svojim delovanjem na teh neštetih shodih izvršili lep kos kulturnega in informativnega dela. Široka množica češkega naroda Slovencev takrat v obče ni poznala, kaj še le njihovih kulturnih, političnih in gospodarskih razmer in potreb! To je povsem naravno, ker so bili Čehi preveč zaposleni sami s seboj. Vsaj nasprotno tudi pri nas Slovincih zanimanje za češki narod in znanje o njegovi visoki kulturni in gospodarski stopinji do najnovejšega časa ni bilo baš veliko. Kolikokrat se je pripetilo v oni dobi slovenskim akademikom, da so jih preprosti meščani povpraševali o tako enostavnih stvareh, o katerih smo bili vsi prepričani, da so vsakemu Čehu dobro znane. Pripetilo se je n. pr., da se je povpraševalo naše akademike po pravoslavni veri in podobno. Ti shodi so torej tudi v tem oziru velike važnosti, ker so široke vrste češkega naroda seznanili s kulturnimi in političnimi razmerami in zahtevki slovenskega naroda, ter vzbudili med njimi realnejše simpatije in zanimanje za Slovence. Saj se je udeleževala teh shodov vedno gromna množica ljudstva, ter so objavljali govore slovenskih govornikov lokalni časopisi dobesedno. Za njihovo delavnost in odločni nastop je izrekel slovenskim akademikom v Pragi svoje priznanje tudi občinski svet ljubljanski s tedanjim županom Ivan Hribarjem na čelu s sledečim dopisom: »V Ljubljani, dne 22. decembra 1901. Velečeni jugoslovanskim vseučiliščnikom praškim v roke gosp. akademiku Egonu Starču v Pragi. Občinski svet ljubljanski je v svoji izredni javni seji dne 17. t. m. povodom posvetovanja o ljubljanskem vseučilišču z veseljem pozdravil odločni nastop slovenskih vseučiliščnikov v tej zadevi. Zaeno je pa tudi sklenil cenjeni akademiki mladini nujno priporočati, naj na tej poti odločnosti neomahljivo vstraja ter naj tudi zaneprej svoje zakonito zajamčene pravice tako krepko zastopa. Obveščujem Vas blagorodni gospod o tem sklepu s prošnjo, da ga sporočite svojim v Pragi bivajočim kolegom, ter beležim z odločnim spoštovanjem vdani Ivan Hribar, l. r.« Opisano gibanje je predločilo slovenskim akademikom še bolj nujno potrebo ustanovitve svojega lastnega središča in zbirališča. Toda pot do ustanovitve »Ilirije« bila je še dolga. Politični uradi so ravno vsled omenjenih shodov in vsled odločnega nastopa slovenskih akademikov na vsak način hoteli preprečiti, ali vsaj začasno onemogočiti ustanovitev posebnega slovenskega akademičnega društva v Pragi. Navzlic temu, da so bila prvič podana pravila v svrhu odobritve že meseca novembra leta 1901., vendar jih namestništvo ni hotelo sprejeti na znanje, temveč jih je dvakrat vrnilo pripravljalnemu odboru in sicer prvič vsled malenkostnih formalnosti, drugič pa radi razpravnega jezika, trdeč, da občevalni jezik v krajevini češki ni slovenski in zahtevajoč vsled tega, da mora tudi občevalni jezik slovenskega društva biti edino le češki.

(Dalje prihodnjé.)

Italijansko - turška vojna.

Iznani Italijani.

Uradni list carigradskega vilajeta priobčuje odlok turške vlade, glasom katerega bodo izgnani vsi Italijani, ki niso do 12. junija zapustili mesta. Do večera zvečer je izdal nemški konzulat kakih 50 potnih listov s posebnimi certifikati, ki označujejo posestnike potnih listov kot izgnance, vendar ni znano, če so vsi ti odpotovali.

Obmejni grof Pallavicini o situaciji.

Nekemu poročevalcu »Neue Fr. Presse« nasproti se je izrazil obmejni grof Pallavicini o situaciji sledeče: Situacija, ki je nastala vsled zasedanja nekaterih otokov v Egejskem morju po Italijanih, se mi zdi

resnejša, kakor je bila prej. Sedaj ni izključeno, da se bodo Italijani približali Dardanelam še bolj. Gotovo ni želeli, da bi se morale Dardanele zopet zapreti in zato je treba, da ne prenehajo klicati po sklepu miru med Italijo in Turčijo. Če tudi v tem trenutku še ni videti sredstev, s katerimi bi bilo mogoče skleniti mir, vendar ni še treba obupati. O izgonu Italijanov iz Turčije se je izrazil obmejni grof, da je to izraz globokega sovražstva, da pa je upati, da to povelje ne bo v vseh konsekvencah izvedeno.

Italijani v Egejskem morju.

Dočim so Italijani na Rodosu izkrcali mnogo vojaštva ter otvorili tam italijanske urade, niso na drugih otokih v Egejskem morju niti izkrcali vojaštva. Tako je n. pr. podadmiral Presbitero izdal na prebivalce otoka Kalimnos proklamacijo, s katero razglasa, da ostanejo doseđane oblasti in doseđani uradi, da pa je otok do preklica davka prost. Vsa poslopja, posestva in ves denar turške vlade preide začasno v roke lokalne uprave, ki mora kriti vse izdatke. Italijanske vojne ladje bodo pogosto obiskale otoke, da se preprajo o njih potrebah. Vsako naznanilo lokalne uprave se mora predložiti najprej poveljniku italijanskega brodograja pred Astropolijo in nato višjemu poveljniku. — »Resto del Carlino« poroča z Rodosa, da je dal general Ameglio razdeliti med revne družine 200 vreč moke, ki so jih italijanski vojaki odvzeli Turkom.

Dardanele.

Ker so vse ladje, ki so bile zadržane deloma severno, deloma južno od Dardanel, preplule morsko ožino, naznanja carigradsko pristaniško poveljništvo, da se začne sedaj redna plovba skozi Dardanele.

Štajersko.

Nemško-nacionalna korupcija.

Nekateri opozicijski nemški časopisi »Marb. Zeit.«, »Gr. Mtgszeit.« priobčujejo to-le čedno zgodbo: »Za novo bolnišnico v Stiftingtalu pri Gradcu je treba na leto 1000 vagonov premoga, kar stane približno 150.000 kron. Dobavo je prevzela trboveljska premogokopna družba, ki je napravila nižji ofert ko graško-koflaška premogokopna družba. Trboveljski premog bo stal letno prilično 45.000 kron manj ko koflaški. Dežela bo torej prihranila v 10 letih 450.000 kron, ker je dala za to dobo dobavo trboveljski premogokopni družbi in ne graško-koflaški, za katero se je posebno trudil kot njen upravni svetnik bivši minister Derschatta.« Nadaljnji komentarji iz nemških listov ne bomo ponavljali. Pod vodstvom dr. Derschatte kot bivšega štajerskega dež. odbornika se je pred 10 leti začela stavba nove drage stiftingtalske bolnišnice, katero so zadnji teden otvorili. — Svetujemo pa kot objektivni ljudje imenovanim nemškim listom, naj potipljejo enkrat tudi deželnega »finančnega ministra« dr. Linka, kako je s krediti za novo bolnišnico pri štajerski eskomptni banki, čije upravni svetnik je menda še dr. Link? Mi mu nečemo ničesar očitati, ali razjasnitev tega poglavja bi morda bila tudi zelo interesantna.

Predavanje Zveze narodnih društev. V nedeljo dne 2. junija predava urednik Janko Lešničar v bralslovskem »Sokolu« »Dobi slovenskih taborov na Štajerskem« in v nedeljo dne 16. junija o istem predmetu v vojniški »Citarnici«. Sodelujejo, skrbite za obilno udeležbo.

Državna in deželna podpora za vinogradnike, katere je oškodoval letošnji mraz. V graških dnevnih citamo sledeče: »Štajerski poslanci (nemški in slovenski?) so zahtevali od vlade, naj odpiše onim spodnještajerskim posestnikom, ki so vsled mraza dne 12. in 13. aprila trpeli veliko škodo po vinogradih, davek, dalje naj da podpore za nakup bakrene galice in naj odpiše ona brezobrestna posojila za obnovitev vinogradov, ki bi se morala vrniti l. 1912 in 1913. Poljedelsko ministrstvo je v tej zadevi poizvedovalo in dognalo, da znaša po mrazu povzročena škoda po kraju, legi in sortah od 5 do 75% letnega pridelka. Od 25 tisoč ha vinogradov je poškodovanih prilično 5000. Pri navadnem pridelku 30 hl pro ha bi pomenjalo to zgubo 150.000 hl vina v povprečni vrednosti po 50 kron pro hl, torej škodo 7.500.000 kron. Dasiiravno vlada priznava velikost škode, vendar ne more glede davčnih odpisov storiti več ko je postavno določeno: kar se pa tiče odpisov brezobrestnih posojil, pa je država le po polovici upnica, ker je dala drugo polovico dežela, ki sedaj ne more pogrešiti nobene, tudi najmanjše vsote. Kar se pa tiče nakupa galice, bi bila vlada pripravljena prispevati 130.000 kron (za 5000 ha

bi bilo treba 4000 q galice, a 63 K = 252.000 K), ako da ostalo vsoto dežela in drugi interesitje. Ako je to poročilo resnično, in o resničnosti ne bo mnogo dvoma, proti spodnještajerskim vinogradnikom vsled obstrukcije v štajerskem deželnem zboru velika škoda. Pričakovati je od naših klerikalnih poslancev, da javnost tozadevno pomirijo, oziroma izposljujejo spodnještajerskim vinogradnikom primerno odškodnino. Zlasti pa se tiče ta poziv klerikalnih poslancev iz vinorodnih krajev. Mi bomo seveda celo zadevo pazno zasledovali.

Murski Sokol v Ljutomeru priredi dne 16. rožnika 1912. pešizlet k Sv. Miklavžu na dom brata Ed. Simončiča. Na sporedu je: telovadba članov in naraščaja (s kopji in na orodju); nastop šolskega naraščaja s prostimi vajami in v skupinah; srečolov, kegljanje na dobitke itd. Svira priznana dobra narodna godba. Opozorjamo narodna društva okolice na to. Prireditelj ter prosimo, naj se ozirajo na njo.

Iz Celja. Občni zbor Zadružne Zveze se vrši v četrtek dne 13. junija ob 10. dopoldne v tukajšnjem Narodnem domu.

Iz Središča. Vsako leto meseca maja se vozijo uradniki in inženirji štajerske namestnije in deželne odbora od Maribora ali najbližje od Ptujja doli po Dravi. Največ, da se vrše te vožnje, ki vedno stanejo okroglo vsotico do 800 kron, v svrhu rečne regulacije, po naši sodbi bo pa zraven več želje po lepem majniškem zletu, ko po resnem delu. Kaj se bodo tudi sedaj vozili po reki, ko so vsa regulacijska dela ustavili in vesta je gg. Korošec in Wastian, kedaj se bodo zopet pričela?

Iz Ormoža. Ormoška Čitalnica je prejela iz Gradca pismo z naslovom: Slavna čitalnica, Narodni dom, Ptuj. Beseda Ptuj je prečrtana s svinčnikom in mesto nje napisana nemška »Friedau« (!). Dotični poštni uradnik v Gradcu ali mogoče v Ptujju je to storil gotovo iz zlobnosti; ako pa ne, spada tak ignoran v kraj, kjer mu ne bo treba s prevajanjem pačiti naslovov.

Braslovče. Zveza narodnih društev v Celju priredi v nedeljo dne 2. junija v okvirju tukajšnjega Sokola poučno predavanje ob 3. popoldne na Legantu. Ker je tema tega predavanja jako poučna in zanimiva, vabimo vladno vse somišljenike, da se ga obilno udeležijo.

V Zgornji Polskavi prav ugodno mesto za zdravnik. Tudi distriktno mesto. Treba se hitro pobrigati, ker se hoče Nemec useliti. Več se izve v uredništvu »Slov. Naroda«.

Rogaška Slatina. V tej seziji je prišlo mnogo gostov, da se poslužijo zdravilne moči magnezijeve in solne vrelce, zlasti vrelca Styria in Donati. Ni ga izlepa tudi kraja, ki bi bil tako oblagodarjen z vsemi naravnimi lepotami, kakor je ravno ta, vrh tega je pa še posebej skrbljivo za vsakovrstna razvedrila, izborna zdraviliška godba, različne igre na prostem, čitalnica, izposojevalna knjižnica, veliki restavracijski prostori, dunajska kavarna. Posebna novost je radijev inhalatorij.

Koroško.

Kdo je gospodar »Narodne šole« v Št. Rupertu pri Velikovu? Kolikor nam je znano, je postavila to šolo »Družba sv. Cirila in Metoda«, ki jo tudi združuje. Gospodarstvo pa si lasti ondodni župnik, ki je svoječasno prepovedal bivšemu družbinemu učitelju g. Pesku telovadnico za nedolžno narodno igro. Sedaj pa čitamo, da prirede v telovadnici klerikalci »mladeniški tabor«, pri katerem bodo igrali glavno vlogo »Čuki«! Kdo je dal dovoljenja? Ciril-Metodova družba najbrž ne. Ali so jo sploh vprašali?

Nesreča na kolodvoru v Žihopolju. V Žihopolju je trčila lokomotiva tovornega vlaka od zadaj v osebni vlak, ki bi bil moral odpeljati v Celovec. Suneč je bil močan. Lokomotiva in več voz je poškodovanih, zlasti je pobitih veliko šip. Več potnikov je lahko ranjenih.

Konja in voz v Dravi. Pri Velikovu sta padla dva vprežena konja z vozom vred v Dravo. Hlapec je pustil konja brez nadzorstva na cesti. Konja sta bila last posestnika Franca Taupe, ki ima okroglo 1600 K škode. Konj in voza še sedaj niso dobili.

Požar na vlakcu. V Brežah se je vnel voz tovornega vlaka in je popolnoma zgorel. Voz je bil naložen s fino posodo in je tekel iz Češkega v Ljubljano.

Nasilni huzarski nadporočnik. V okolici Vrat je imel pred kratkim vajo neki manjši huzarski oddelek pod vodstvom nekega huzarskega nadporočnika. Nadporočniku so preskrbeli za prenočišče sobo v domači gostilni. Toda nadporočnik s stanovanjem ni bil zadovoljen in je šel od gostilne do gostilne. Ko mu je

v zadnji gostilni povedal gostilničar, da ima samo še eno sobo, in da v največji stanuje neki gospod iz Celovca je nadporočnik osorno zahteval, da naj gostilničar tega gosta preseli in njemu da lepšo sobo. Tega seveda gostilničar ni mogel storiti. Nadporočnik je nato poklical 4 huzarje, ki so vlomili vrata in vdrli v tujo sobo. Nato je postavil nadporočnik dva huzarja pred sobna in dva pred vežna vrata z nalogo, da nikogar ne pustita v hišo. Kakor poroča »Kärntner Tagblatt« je gostilničar celo zadevo ovadil in se bode o tem nezasišlanem nasilju govorilo tudi še v zbornici.

S koroško-laške meje. V Pontebu so aretirali tehničnega vodjo tovarne Peccon Antona Buericha zaradi vohunstva. Buerich je tudi pomagal avstrijskim vojakom uiti čez mejo. Z nekim prostakom Avstrijem se je dogovoril, da mu ta preskrbi načrte več avstrijskih obmejnih trdnjav. Vojak je obvestil o tem dogovoru častnike in jim je povedal, kje in kdaj se z Buerichom snideta. Šel je v dogovorjenem času k meji in res ga je čakal Buerich v spremstvu nekega laškega podčastnika na nekem travniku. Ko so prišli skupaj, so jih napadli v kmetie in pastirje preoblečeni orožniki s samokresi. Buericha so prišli, laški podčastnik pa je pobegnil. Oddali so za njim več strelav, toda brezuspešno.

Primorsko.

Iz Komna. V nedeljo, dne 19. t. m. priredilo je naše telovadno društvo »Sokol« svojo redno pomladansko veselico. Vajeni smo sicer že od prej, da nam nudi »Sokol« vedno kaj novega, nedeljska njegova prireditev, prekašala je vsako pričakovanje. Konstatirali smo zopet velik napredek in vidi se, da ima komenski »Sokol« mnogo življenske sile. Slišali smo že ponovno »Sokolov« pevski mešan zbor in tudi nekatero predstavo burk in šaljih iger smo že videli, ki so jih predstavljali domači diletantje »Sokolovci«, da bi se pa povzpeli kdaj do take višine v proizvajanju, nismo si upali niti nadejati. Častno so nastopili komenski tamburaši! Ali, ugotovili smo še nekaj drugega in to je najgotoveje znak, da uživajo prireditelji čedalje večje zaupanje. Mirne vesti lahko trdimo, da ni bilo pri nobeni prireditvi v zadnjih letih resnično toliko ljudstva, kakor pri tej. Najjasnejši dokaz, da ljudstvo simpatizuje s komenskim »Sokolom«. To pa naj bodri in vspodbuja prireditelje, da ne ostanejo na tej stopinji, ampak krepko naj korakajo naprej po začrtani poti, da ob drugi prireditvi zopet pokažejo napredek. — Da! vsakemu je padlo v oči impozantno število udeležencev. Iz vse okolice prihiti so k nam. Bili so udeleženci uprav od periferije komenskega okraja: Škrbina (»Sokol« in drugi), Temnica, Lipa, Kostanjevica, Vojšičica, Nabrežina, Vel. Dol, Štanjel in naravno da tudi bližnja okolica je bila jako dobro zastopana. Tudi lepo število Rihemberčanov smo videli pri veselici. Komenske klerikalce so pa tisti dan zaprli v farovž in jih napajali z »žvižgovcem« vođe, haje iz jabolčnega ekstrakta in nekaj malo sladkorja. »Fabrikantko« stane ta pijača komaj 6 v liter, prodaja jo pa po 40 v. Lep »profit« na katoliški podlagi. Ta »žvižgovci« imenujejo tudi klerikalno vino. Naši klerikalni kampjoni pridno pijejo to reč. »Fant od fare« iz sodnje naroči te robe kar po cel liter naenkrat, in se naloka te čvrbe. No! kdo pa bi si ne privoščil za 20 soldičev kar cel liter mokrrote!? Dekan silno priporoča to brezalkoholno klerikalno vino. Znamenje, da se mu dopada. Soobčani! napravimo mu ob prihodnji trgovini nekaj veselja. Namesto našega grozdiča iz katerega pridujemo tako izborni teran, kateri se pa očividno prečastim gospodom duhovnom v Komnu ne dopada, ker oni pijejo in propagirajo rajši »brezalkoholno klerikalno vino«, napajajo svoje ljubljence a la Ščurk, Hovelja samo s to žvajso, nalijmo jim v brento vsak po en škafič take limonade, namesto da jim dajemo grozdiča za »biro«. S tem jim gotovo ugodimo in to njih veselje, ki jim je napravimo nas ne stane nič, ker iz obdržanega grozdiča napravimo za nas »liberalni« teran, ki ga lahko vedno drago prodamo. To bi bila edina pametna rešitev kočljivega vprašanja o »biri«. Gospodje zadovoljeni — mi pa še bolj. S takim klerikalnim vinom napajali so ono nedeljo v farovžu zaprte klerikalne backe. Gospodje nunci pa so plačevali to godljo. Prav je tako, da zapirate backe! Čim manj ljudje vidijo in čim manj znajo, tem dlje jih bode imeli na udi. Kakor hitro začnejo ljudje misliti s svojo glavo, odresejo se farovškega jerobstva. Ne malo pripomorejo naša prosvetna društva k osamosvojitvi naroda s prirejanjem takih ve-

selic, kakršna je bila prejšnjo nedeljo v Komnu. Predavanja, petja in predstave — to so sredstva, katera z gotovostjo nas privedejo do idealnega cilja: narod otmeti iz farških krempljev.

Sklep šolskega leta na goriški gimnaziji bo letos 6. julija.

Goriška porota. Pri prihodnjem porotnem zasedanju se bode vršili dve obravnavi in sicer prva proti predsedniku »Mizarske zadruge« v Solkanu, Rudolfu Konjediču, in druga proti posestniku Frančišku Kraglju od Sv. Lucije, ki je s sekiro ubil svojo družino.

V Trstu so včeraj pokopali uradnika državne železnice Dragotina Trosta. Trost je bil navdušen narodnjak, ki je mnogo žrtvoval za narodne namene. Bil je hišni posestnik in gostilničar na Žabjeku. Kot tak se je aktivno udeleževal narodnega in naprednega gibanja, za kar je izredno mnogo žrtvoval iz svojih sredstev. Usmiljen in dobrega srca je radodarno podpiral reveže, ki so v njem imeli pravega očeta. Pred desetimi leti je stopil v železniško službo in je na to služboval po raznih postajah drž. železnice na Kranjskem, Koroškem in Primorskem. Zadnja leta je služboval pri III. oddelku drž. železnice v Trstu, kjer si je pridobil splošne simpatije. Najbrže radi prenapornega dela se je Trostu pred 7 meseci omračil um. Sedaj ga je rešila smrt trpljenja. Velika udeležba pri pogrebu je pričala, kako priljubljen je bil pokojnik v vseh slojih. Vrlemu možu bodi ohranjen trajen spomin!

Slavnost razvitijske zastave šentjakobske Čitalnice v Trstu obeta biti nekaj izrednega. Priglasenih je do sedaj 21 društev z 14 zastavami. Dne 2. julija naj, kdor more, prihiti v Trst, k Sv. Jakobu, kjer bidejo Slovenci najhujši boji. »Lega« laške šole in celo Salezijani nam raznarodujejo dečo. Podajte torej vsi našim vrlim delavcem s svojo udeležbo pri tej slavnosti moralne in materialne podpore.

Umrl je na Repentabru na Krasu posestnik in župan Ivan Ravbar, v Škedenju pri Trstu pa posestnik in starosta škedenjskega Sokola Ivan Godina. Oba sta bila vrla naprednjaka in požrtvovalna delavca na narodno-gospodarskem polju. — N. v m. p.!

Porotno sodišče v Trstu. Včeraj se je vršila pred tržaško poroto obravnavna proti trgovskemu potniku Antonu Berlakoviču. Obtoženec je poveril tvrdki Greinitz, kot zastopnik tvrdke za Kranjsko, Dalmacijo in Istro, 26.868 K 27 v, in sicer na ta način, da je sprejemal za trdno plačila strank, denar pa je obdržal za se in ga zapravljal. Bil je tudi strasten hazardist. Zaslužil je jako dobro in je imel na mesec več kot 900 K dohodkov. Obtoženec prizna, da si je denar res pridržal, toda on trdi, da ni imel namena trdno goljufati. Ima haje bogato nevesto, ki mu bo prinesla v hišo 80.000 K in na to je on računal. Imena neveste sodišču ni hotel povedati. Dognali so tudi, da je 10.000 kron od poverljive svote že vrnil. Po daljšem posvetovanju so porotniki potrdili vprašanje glede poverbe in sodišče je obsodilo Berlakoviča na 4 mesece težke ječe.

Ponesrečen žepni tat. Aloj. Vekjet, delavec v Trstu, je prišel v neko gostilno, kjer je našel pri mizi neznanca, ki je spal. Stopil je k njemu in mu hotel ukrasti uro in verižico. Neznane se je prebudil, pograbil čašo in udaril s njo Vekjeta tako silno, da mu je prebil čelnico. Odpeljali so težko ranjenega v bolnico.

Zastupil se je v Trstu zasebni nastavljenec, 26letni Leo Jelovšek, doma iz Vrhnike. Izpil je steklenico phenilove kisline. Odpeljali so ga v tržaško bolnico. Vzrok poskušene samomora je neznan.

Kmečka vojna. V neki gostilni v okolici Isole so se sešli na binkoštno nedeljo kmetje iz dveh vasi, ki se sovražijo. Nastal je prepir in previden gostilničar je odsvolil kmete iz dalje vasi. Ti so odšli iz gostilne in počakali svoje nasprotnike na cesti, kjer se je vnel v kratkem hud boj. Tepli so se s palicami, kolmi, noži in tudi streljali so s samokresi. Po boju so našli na cesti kmeta Germanisa mrtvega. Bil je dvakrat ustreljen v prsa. Drugi ranjenci so pobegnili. Orožniki so aretirali šest kmetov, ki so imeli pri sebi samokrese. Ko so jih peljali v zapor, je malo manjkalo, da jih razdrzno ljudstvo ni izrgalo orožnikom iz rok, da bi jih bili linčali. Uvedli so v obeh vaseh preiskavo, toda predno so orožniki prišli, je že pobegnilo nekaj udeležencev od doma.

Shod privatnih nastavljen- cev v Mestnem domu.

Društvo slov. trgovskih sodnikov, nastavljenjski odbor slovenskega trgovskega društva »Mer-kura«, društvo slovenskih trgovskih potnikov in bančni in privatni urad-

niki so imeli snoči ob pol 9. v veliki dvorani Mestnega doma shod, da označijo svoje stališče napram predlagani noveli o izboljšanju penzijskega zakona iz leta 1906. Privatni nastavljenici, zlasti trgovski sodniki po celi Avstriji, žele da bodo tudi oni deležni tega zavarovanja ter so zoper to, da bi se jih priklopilo splošnemu zavarovanju. Zategadelj na številnih shodih precizirajo svoje stališče.

Snočni shod, ki bi bil lahko še mnogo bolj obiskan, je otvoril v imenu društva slov. trg. sodnikov njegov predsednik De Ancona ter pozdravil navzočega poslanca dr. Ravniharja in Gostinčarja ter dr. Windischerja in imeenoval za zapisničarja gg. Armiča in Svetliča. Po jedrnatih pojasnilih g. Seljaka je g. Silvester Škrbinc razpravljaval v daljšem govoru o važnosti penzijskega zavarovanja za trgovske nastavljenice. Dosedanji zakon je zelo pomanjkljiv zlasti ker ne precizira, kdo mora biti po tem zakonu zavarovan. Izpovedka je prevladovalo mnenje, da morajo biti vsi privatni nastavljenici zavarovani, gosposka zbornica pa je črtala oni odstavek, ki zahteva zavarovanje trgovskih nastavljenic in delovodij. Enako se je izrazilo potem tudi upravno sodišče. Sedaj, ko je vlada predložila zbornici novelo o preuredbi tega zakona, je čas, da se trgovski sodniki pobrigajo, da bodo sprejeti v ta zakon. Kot drugi je govoril državni poslanec

dr. Ravnihar

ter začetkom svojega govora naglašal važnost socialnega gibanja zadnjih 50 let, kateremu mora slediti vsaka politična stranka, če hoče iti z duhom časa naprej. Za vsa ta velika socialna vprašanja se zanima tudi narodno-napredna stranka, ki želi okrepiti narod v gospodarskem, političnem in kulturnem oziru. V socialno-političnem življenju je eno najvažnejših poglavlji delovanje za socialno oskrbo delavcev. Zbornica je rešila tozadevno že bolniško zavarovanje in zavarovanje v slučaju nezgod ter se bavi sedaj s starostnim zavarovanjem. Prvi korak na tem polju pomeni zakon iz leta 1906, toda že takrat so se pokazala nepsotstva ki so bila deloma posledica netočnega besedila. Zato je sklenila vlada predložiti parlamentu novelo k temu zakonu, da ga izboljša. Ob enem s penzijskim zavarovanjem pa je na dnevnem redu tudi splošno starostno zavarovanje, za katero se posebno zavzemajo socialni demokrati. K splošnemu zavarovanju hoče pritegniti zakon vse plasti, vsled česar je razumljivo, da ta zakon ne more nuditi vsem plastem, ki plačujejo večje rente, onega, kar bi jim nudilo penzijsko zavarovanje. Popolnoma umljiva je tedaj želja trgovskih nastavljenic po penzijskem zavarovanju vsled česar obljubila kot zastopnik ljubljanskega mesta, da se bo zavzel za zahteve združenih privatnih nastavljenic.

Ko je govoril še poslanec Gostinčar, ki je priporočal spomenico na poslanca dr. Lichta ter se izrekel za nekako zavarovalno godljo t. i. za pomočanje trgovskih sodnikov med ročne delavce je bila soglasno sprejeta sledča od g. Seljaka predlagana

resolucija.

Visoka državna zbornica na Dunaju!

Združene organizacije trg. in priv. nastavljenic, na stanovskem shodu z dne 28. maja 1912, prosijo nujno, da se povodom zboljšanja zakona z dne 16. grudnia 1906 glede penzijskega zavarovanja v priv. službah in nekaterih javnih službah nastavljenih uslužbenecv dolžnost zavarovanja obdrži za vse nastavljenice, torej tudi za prodajalce, skladiščnike in da se besedilo § 1 penz. zav. zak. v smislu nastopnega sklepa na shodu združenih organizacij trg. in priv. nastavljenic določi:

Shod združenih organizacij trg. in priv. nastavljenic zahteva, z ozirom na to, damogji priv. nastavljenici po sedanjih določilih § 1 privatno zavarovanjskega zakona niso deležni starostne preskrbe, sledečo spremembo:

Zavarovanju podvrženi so vsi priv. nastavljenici, ne glede na spol ali prejemke.

Zavarovanju podvrženi pa so tudi vsi nastavljenici v javnih službah, ki nimajo pravice do kake provizije ali pokojnine.

Kot nastavljenice v smislu tega zakona se ne smatrajo one osebe, ki služijo kot obrtniški (tvorniški), rudarski, kmetijski oziroma gozdarski delavci in sluge ali oni, ki opravljajo poselska dela.

Naprednjaki, prispevajte za Narodni sklad!

Dnevne vesti.

+ **Silno se sedaj širokousti »Slovenec«**, ker je Kregar ušel zaslužni kazni. Toda »Slovenec« to krivico kaj malo pristojno, ko vendar vsa javnost ve, da se ima Kregar samo Erženu zahvaliti, da je utekel roki pravice. Ako bi Eržen v svoji bedi in revščini, v katero ga je pahnil Kregar sam, ne bil zagrešil onih malverzacij, živ krst bi gospodu Kregarju ne pomagal, da bi ga porotniki ne proglasili za krivega in da bi mu sodišče ne prisodilo zaslužene kazni! Zato bi bilo od Kregarja in njegovega glasila veliko pametnejše, ako bi se sedaj ne ustila preveč o Kregarjevi nedolžnosti in o veliki krivici, ki se je haje Kregarju zgodila, da se ga je dolžilo sleparij, ki so v nasprotju z zakonom. Saj je vendar obravnava pokazala dovolj jasno, kako zelo upravičena je bila obdolžitev, da je Kregar pred volitvami v trgovsko zbornico l. 1909, izvrševal take manipulacije, ki so po zakonu strogo zabranjene. To širokoustenje pa je še tembolj neokusno, ako se uvažuje, da se imajo Kregar in gotovi njegovi tovariši samo velikodušnosti somišljenikov narodno - napredne stranke in narodno - napredni stranki sami zahvaljevati, da niso bili takoj po volitvah l. 1909, izročeni zaradi volilnih sleparij sodišču in da so ušli kazni samo zategadelj, ker so naprednjaki pustili stvar mirovati in zastarati. Ali ni tako, g. Kregar?

+ **Kdo lažljivo poroča?** Včerajšnji »Slovenec« se pritožuje, češ, da so napredni listi »lažljivo in zlobnozavito« poročali o Kregarjevem procesu. Nasproti temu lahko z najmirnejšo vestjo trdimo, da so napredni listi, predvsem pa »Slovenski Narod« poročali strogo objektivno samo to, kar so obtoženci in svedoki v resnici izpovedali. Poročali so vse to, kar se nanaša na politično stran obravnave, kratko registrirali pa so one izpovedbe, ki so se tikale zgolj privatnega življenja Erženovega. — »Slovenec« je v tem oziru seveda drugače postopal in je posvetil baš tej plati procesa največjo pozornost. To je njegova stvar, toda očitati naprednim listom »lažljivo in zlobnozavito poročanje« zategadelj, ker leti niso sledili njemu na to polje, to je drznost in nesramnost. Pač pa mi lahko upravičeno trdimo, da »Slovenec« o Kregarjevem procesu govori neresnico. Včerajšnji »Slovenec« namreč piše: »Lenarčič je svojo trditve, da bi Kregar vodil te manipulacije, pred sodiščem prekal.« Da pokažemo, kako »resnično« poroča »Slovenec«, priobčujemo tu še enkrat pasus iz obravnave, nanašajoč se na Lenarčičevo izpoved. Evo ga:

»Dr. K u k o v e c: Sedaj pa vas vprašam to - le: Vi pravite, da je Iv. Kregar popolnoma nedolžen. Kako pa to, da ste nekoč šli s Kregarjem čakati na kolodvor bivšega predsednika trgovske in obrtniške zbornice Lenarčiča, ter ga prosila, da naj radi falsifikacij ne dela nobenih težav? — Š t e f e: Ne, se ne vem spominjati, pač bila sva na kolodvoru, toda nisva Lenarčiča ničesar prosila, marveč sva samo zahtevala, naj on afero o falsifikacijah javno pojasni. To je nama obljubil, a ne storil. — Dr. K u k o v e c: Slišite, g. priča, gosp. Lenarčič je včeraj prisegel, da ste ga prosili, naj vam ne dela težav. — Dr. Zangger: Er hat dann wider-rufen! — Dr. K u k o v e c: Saj je v zapisniku, naj pa se prečita! — Avskultant N e n d l je nato prečital dotični pasus v zapisniku, ki se glasi: »Da bi ne izvajal konsekvenc in jim ne delal težav!«

(Splošno gibanje, dr. Zangger umolkne!)

Sedaj pa vprašamo »Slovenca«, kaj je gospod Lenarčič prekal?

+ **Socialni demokratje o Kregarjevem procesu.** »Zarja« priobčuje o Kregarjevem procesu to-le povsem umestno notico: »Kregarjeva afero se zdi klerikalnemu »Slovencu« primerna slanina za lov na naivne politične miške, ki naj bi verjele, da je oprostitev obtožencev pred celjsko poroto obenem oprostitev klerikalne stranke in njene politične morale. Ali »Slovenec« bo moral hoditi jako daleč, če bo hotel najti ljudi, ki mu bodo verjeli, zakaj javnost vendar ne sodi le po tem, kar so izrekli porotniki, ampak tudi po tem, kar je pokazala obravnava. Dejali smo davno in včeraj smo ponovili, da nas zaradi Kregarja prav nič ne boli glava in ne izcedimo ne ene solze, ker se za njim niso zaprla vrata zavora. Ali da so klerikalci organizirali volilno sleparijo, je razprava tako nedvomno dognala, da ne zataji »Slovenec« tega dejstva z vso jezo do Eržena. Kakor nam ne gre za Kregarja, tako tudi za Eržena ne, in z vsem klerikalnim rohnjenjem se ne bomo dali speljati na osebno polje, kjer ničesar ne iščemo. Zakaj edino, za kar se vpraša pri vsej stvari, je to: Kako vodi klerikalna stranka svoje politične boje? In celjska obravnava je na

to odgovorila v dokazilnem postopanju: S sleparijami! — Ne pravimo, da je to edina metoda klerikalcev; tudi brutalnost jim je všeč, zganjanje z gospodarsko škodo; zloraba oblasti je tudi sredstvo, katerega se ne branim. Samo enega momenta ni v klerikalnih volilnih zmagah: Političnega prepričanja volilcev. Če bi hodili klerikalci s tem elementom na volišče, bi dobili komaj toliko glasov, da bi se ne pozabila njih eksistenca.

+ Vljudo vprašanje do g. Ivana Kregarja v Ljubljani, ako se je morda že sedaj — po obravnavi — spomnil na ime nekega Vinka Bonaca, takrat za časa sleparskih priprav za predzadnjo volitev v trgovsko in obrtno zbornico — brez službe, preje pa trgovskega uslužbenca pri trvdri Kordin v eni korarskih hiš? Ker se pri celjski obravnavi ni spomnil na to ime, hočemo mu priti na pomoč in mu tudi povedati pri katerem polku sedaj dotičnik služi kot korporal. Ako g. Kregar ne ve za njegov naslov, ga lahko izve v našem uredništvu. Po informacijah pri Bonacu bo si morda osvežil spomin v toliko, da bo vedel, da mu Eržen ni donajal na dom imenikov, marveč pravi pravcati občinski kaster.

+ Radovedni smo, ako bo moralno obsojeni Kregar izvajal konske konsekvence in odložil svetniški mesti v trgovski zbornici in občinskem svetu ter predsedništvo pri obrtno-pospevalnem uradu.

+ Iz sodne službe. V pokoj je šel višji deželosodni svetnik W. Gandini iz Novega mesta. Gandini se preseli v Gradec.

+ Iz obrtno - šolske službe. Učitelj na državni obrtni šoli v Ljubljani Ivan Bernot je prestavljen v IX. činovni razred.

+ Iz ljudsko - šolske službe. V Srednjo vas pri Kočevju je nastavljen namesto obolelega nadučitelja Jurja Erkerja kot suplentinja učiteljica Elizabeta Hönigmann, na ljudsko šolo v Št. Petru pri Ljubljani pa pride kot suplentinja namesto učiteljice Marije Levstikove, ki ima zaradi bolezni do konca šolskega leta dopust, bivša provizorična učiteljica v Selcih Marija Haba.

— Razdelitev daril častnikom povodom tekmovalnega streljanja gorskih polkov v Ljubljani. Darilo nadvojvode Friderika, in sicer zlato toblačno z začetnicami in 200 K v zlatu je dobil kot najboljši strelca na cesarsko tarčo poročnik Werlein od 27. polka. Darilo ljubljanskih dam, in sicer kip boginje zmage je dobil poročnik Gawalat z 4. polka. Darilo kranjske dežele za domači polk, in sicer srebrno posodo za kavo, je dobil nadporočnik Langer in srebrno šatljjo major Möstl. Darilo ljubljanskega mesta za častnike domačega polka pa sta dobila stotnik Fink in poročnik Hübel, darilo Apfaltrernovo pa je dobil poročnik Šešerko. Poleg teh je dobilo še več častnikov drugih polkov več častnih daril.

— Umrl je na svojem posestvu v Stožicah tvorničar salam in trgovec z delicatami v Ljubljani gosp. Ivan Buzzolini. P. v. m.

— Pri dijaškem izletu, ki ga priredi ljubljanska podružnica »Avstrijskega mornariškega društva« oskrbi godbo pri obedu in na krovu pešpolk št. 32. Udeležencev se je priglasilo toliko, da so morali naročiti drugi parnik za 200 oseb.

— Škratinka naznanila se je v tednu od 19. maja do 25. maja 1912 v mestu štirikrat, vsi ti slučaji so se oddali na infekcijski oddelek deželne bolnišnice, kamor se je prepeljal tudi en otrok z Dobrove. Med navedenimi slučajmi sta dva, ki zadeneta gojeniki uršulinske internata; vsled tega ostanejo vse notranje uršulinske šole zaprte do vseh tega 6. junija.

— Glas iz občinstva. Odstranitev klanca in razširjenje Grubarjeve ceste sicer napreduje, toda prepočasi za prizadete. Voziti morajo sedaj skozi Hradskega vasi pod Golovcem in po Karlovski cesti in Starem trgu v mesto, kar pa je zaradi klanec na teh cestah in njih ožine zelo težavno in dostikrat naravnost nemogoče. Zato izrekaajo prizadeti posestniki nujno željo, da bi se dela pri Grubarjevi cesti kolikor mogoče pospešila.

— Prva slovanska tovarna igralnih kart v Ljubljani. V industriji napredujemo, zlasti na slovanskem jugu počasi, zato s tem večjo radostjo pozdravljamo vsako novo industrijsko podjetje, o katerem lahko trdimo, da je res naše in da se z njim krepi naša gospodarska sila. Tako novo podjetje je »Prva slovanska tovarna igralnih kart v Ljubljani«, katera se je osnovala in že deluje v polnem obsegu, to je, izdeluje raznovrstne igralne karte in jih razpošilja širom vsega slovanskega sveta. Te karte so označene s slovanskimi tipi, kar jim daje prednost pred nemškimi, italijanskimi in francoskimi kartami. Bredne samo opozarjamo slovansko javnost na te krasno v slovanskem duhu izdelane igralne

karte, a vsi slovanski rodoljubi naj bi se potrudili, da se te naše karte, ki nam vzbujajo spomine na življenje in zgodovino Slovanov, uvedo v javnih lokalih, posebno v kavarnah, a tudi v slovanskih družinah naj bi zavzele svoje mesto le naše slovanske igralne karte. Pripomnimo, da je tvornica pravkar izdala krasen tarok, ki lahko uspešno tekmuje z vsemi enakimi nemškimi, laškimi in francoskimi proizvodi. O igralnih kartah, ki jih proizvaja ta domača tvornica, bomo še obširneje spregovorili.

Toplice na Dolenjskem. Kopališka sezija se je pričela s 1. majnikom. Dasi je ta mesec letos še izredno hladen, vendar je dospelo v toplih dneh precejšnje število gostov iz tujih držav, ter se iznebiti mučnega trganja v gorkem vrelcu. Do zadnjega časa je bilo tukajšnje kopališče malo znano po širnem svetu, a sedaj je tudi v tem oziru na bolj. Izredna zdravilna moč vrelca je že znana daleč preko meje domače dežele. To nam dokazujejo gostje, ki v vedno večjem številu prihajajo onstran meje naše države. Nespartenosti ni bilo torej, če bi se lastni deželni posluževali drugih oddaljenih in dražjih kopališč ter tako zanemarjali domačo dobroto. — Kdor torej čuti bolečine, trganje, naj nikar ne odlašaj, takoj naj se napoti v dolenjske Toplice, in gotovo mu ne bo žal.

Nočni napad. Pred par leti se je naselil v Podstenici Alojzij Dralka, zastopnik dunajske zavarovalne družbe, ki ni nikjer priljubljen. Dne 9. maja t. l. je prišel Dralka na sejem v Toplice, kjer je ostal pozno v noč in popival po raznih gostilnah. Proti polnoči je bil v Zupančevi gostilni, kjer je bil tudi nek Anton Pirč iz Seleske pri Toplicah. Vino in pomladno razpoloženje mu je zašlo v kri in se je skrivil v temen kot gostilne, da bi prišel neopazen potem k dekletu. Ta lepi računec mu je prekrizal gostilničar, ki je bil zapazil Pirča in ga iztiril iz gostilne. Tudi Dralka je odšel in se podal še v Sitarjevo gostilno, kjer pa ni ostal dolgo, kajti ko je odhajal proti Podturnu, je slišal pred seboj Antona Pirča peti, doiti ga pa ni mogel več, kakor bi ga bil rad, da bi ga vprašal, če bo šel to jutro po les na Rog. Na Podstenico je namreč dobri dve uri hoda in sicer vedno po gozdu, v katerem tudi medved ni ravno redka prikazen. Ko je prišel Dralka do Pirčeve hiše, je vstopil v njo, da bi zvedel, če se lahko pelje s Pirčem, katerega vodi pot na Rog skozi Podstenico. Komaj pa je Pirča nagovoril, mu zažuga Pirč, da mu bo že pomagal. Dralka je kar odšel, toda Pirč je pridrivil kakih 200 korakov daleč s kolom za njim in ga udaril parkrat po glavi ter ga pobil na tla. Dralka je zadobil zelo hud udarec nad desnim očesom, ki morda z njim ne bo nikdar več tako dobro videl kakor prej.

Posredovalčevo plačilo. Dne 5. maja t. l. sta vozila Janez Pečnik in Janez Virant železniške prage. Pečnik je vozil naprej, Virant pa je ostal nekoliko za. Ko je pripeljal do Pečnikove hiše na Raščici, je videl, da imajo Janeza Pečnika na tleh France Žužek in njegova žena Franca ter Janez Grebenc, njegova žena Marija in njun sin Anton. Vsi so nesmišljeno pretepavali Pečnika. Virant je pristopil, da bi posredoval, oziroma miril, pa je kaj slabo nalezl. Trije so se zaleteli v njega in ga tako premikastili, da se je zdelo orožnikom preveč in so pretepače ovdali.

Napaden lovski čuvaj. Janez Potočnik, lovski čuvaj kneza Auerperga, je pil dne 14. aprila t. l. na Spodnji Straži v gostilni Janeza Campe. Bil je nekoliko dobre volje in je preveč silil v tam navzočo Terezijo Potočnik, Janez Drgan je zaradi tega posvaril Potočnika, ki mu seveda ni bil tih. Navzoči fantje so se začeli na smiljiv in grozeč način zbirati okoli Potočnika, ki je stopil zaradi tega na stol in potegnil revolver. Fantje so odstopili in mu potem niso prišli več blizu. Ko je pa Potočnik zvečer odhajal proti Brezovi rebri, kjer je doma, je šel po tihem za njim Janez Okleščan iz Spodnje Straže in je hotel od zadaj napasti Potočnika. Ta je pa Okleščana še pravočasno zapazil, se obrnil in oddal v zrak proti zasledovalcu štiri strele. Okleščan je zbežal in pripovedoval boja ljudem, da je hotel Potočniku vzeti le revolver.

Modras ga je pičil. Janez Kralj iz Radeljce se je spravil nad modrase in gade. Ne morda za to, ker so te kače škodljive, ampak ker se dobi za vsako glavo 1 K. Res jih je nad 60 nalovil, ker je bil zelo pogumen na lovu na te kače. Pogumen pa je bil, ker stanuje nedaleč od Radeljce nek človek, ki zna kaj piti zagovoriti. Ko ga je dne 14. maja res pičil god, je stekel k zagovarjalcu, da naj mu strup pana. Mož je delal hokus-pokus po vzorcu bivšega župnika s Primskovega, ki je bil zdravil ljudi z blagoslovljenim kruhom, a Kralj bi bil umrl, če bi ne bili drugi svetovali,

da naj pije mnogo žganja. Zagovarjalcev recept bodo uporabljali menda na medicinski fakulteti katoliškega vseučilišča v Solnogradu, morda v zvezi z lursko vodo.

Nesreča nikoli ne praznuje. V Sedlarjevi gostilni v Žabjavi je pil dne 29. aprila v družbi Ane Košle in Alojzije Turk neki trgovec. V gostilno sta prišla tudi Anton Bačar in Martin Lenarčič iz Brusnic, ki sta se kmalu začela vtikati v pogovor trgovčevega omizja, in nista, ker sta bila venjena, hotela odnehati, dasi so jima večkrat rekli, da naj se ne vtikata v njihov pogovor. Nazadnje sta se pograbila Lenarčič in trgovec ter je prvi tako nerodno padel, da si je zlomil nogo nad desnimi gležnjem. Pravijo, da je padel Lenarčič bolj vsled pijanosti kakor radi kakega sunka.

Vrtalni stroji pri zgradbi belokranjske železnice. Dne 23. maja so pripeljali vredno bodečega predora prvi vrtalni stroj, ki obstoji iz dveh popolnoma ločenih delov. En del je motor na bencin, ki je zvezan s transmissijskim jermenom z drugim delom, obstoječim iz sesalke in močnega kotla, v katerega se goni zrak, ki se silno stisne. Ta stisnjen stavljenih ceveh, dolge so nad 100 m zrak je napeljan po hermetično sejenih ceveh, ki so dolge nad 100 m in se lahko še podaljšajo. Na koncu cevi je v cevi samo vijak, katerega je pritrdjen sveder. Zračni pritisk vrti vijak in goni sveder, ki zvrta v kaj kratkem času po en meter dolge luknje v kamen.

Iz strahu pred kaznijo pobegnili. Šele 19 let stari Lojze Podraž od Sv. Križa pri Trebnjem je sklenil s Marijo Teran iz Doline pogodbo, da ji bo navozil izgovorjeno množino kamenja. Res ga je navozil, toda ne takšnega, kakršnega je bil obljubil. Marija Teran je zahtevala kamen pogojene vrste, Podraž pa ga ni hotel navoziti. Teran ga je tožila in sodišče je obsodilo Podražja, da mora navoziti Mariji Teran ravno tak kamen, kakršnega si je bila Teran izgovorila. Iz jeze, da je pravdo izgubil in da mora plačati stroške, je vrgel Podraž dne 11. maja t. l. v pritično okno Marije Teran blizo do 3 kg težak kamen rekoč: »Na, ali bo dober takle kamen?« Kamen je razdrobil šipo in okno in padel menda na posteljo Marije Teran tik poleg nje in bi jo bil kmalu dobrodu poškoval. Po činu je Podraž nenadoma zgubil iz domačega kraja in se nahaja najbrže v novomeški okolici pri zgradbi belokranjske železnice.

V znamenju dr. Krekovega noža. Jože Kočvar iz Malin nad Semičem je bil izročil svoje posestvo svojemu sinu Janezu Kočvarju, ki se je kmalu na to oženil. Kakor običajno se žena njegova ni mogla razumeti z njegovim očetom, svojim tastom. Dne 21. januarja je skočila v njega in ga zapodila od hiše. Ko je prišel Janez Kočvar domov, je žena potožila možu, da jo je njegov oče pretepal. Zato je sin hitro stopil za očeta, ki je pravkar zapušča rodno hišo, ga dohitel, vrgel na tla in pretepel. Čujemo, da pojde v priznanje praktičnega priznanja dr. Krekove morale tri tedne ričet jest v — Metliko. Dober tek!

Nesreča pri zgradbi belokranjske železnice. Pri Črnomlju je kopal zemljo na nameravanem železničnem tiru belokranjske železnice tudi nek Miško Krajnik, ki ima že malodane 70 let. Da bi si kaj dela prihranil, je zemljo izpodkopaval, tako da bi se mu morala potem sama zrušiti navzdol. Delovodja Gregor Miškolin ga je opozoril na nevarnost, da ga lahko zasuje izpodkopana plast zemlje. Ko ga je Krajnik vprašal, kje bi ga lahko podšlo, mu je delovodja Miškolin to pokazal. Ko se je pa Krajnik okrenil in ozrl, mu je stopinja izpodletela in je padel navzdol z glavo naprej in sicer na travičnico tako nesrečno, da si je ubil glavo. Prvo pomoč mu je dal okoliški zdravnik dr. Josip Malerič, ki je poslal ponesrečenca, takoj potem, ko ga je obvezal, v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo. Krajnik se je boja smrtno nevarno poškoval.

Junak z revolverjem. V nedeljo, dne 5. maja t. l. je našel gostilničar na Selu pri Temenici Anton Kovarčič, po domače Šterovčan, ko se je vrnil od nekega posla okoli devetih zvečer domov, v svoji gostilni v nekem kotu skritega siloviteža Mihaela Mahneta, zidarskega pomočnika po domače Joškovega iz Temenice, ki bi po svojih dosedanjih izkušnjah s tepeži in sodnijo že lahko malo bolje poznal paragafe o tepežih. Kovarčič je hotel Mahnetu pokazati, da ga je opazil v kotu, zato ga je pozdravil. Mahne pa, ki je bil nekoliko napit, je takoj osorno vprašal: »Ali se hočete precej malo stepsti?« Med prekanjem je prišel zraven tudi Anton Grabljevec iz Grma in Ignacij Oven iz Radohove vasi. Kmalu nato je Mahne izginil iz gostilne in se skrivil v temi pred gostilno. Nekoliko po-

zneje sta šla ven iz gostilne tudi Anton Grabljevec in Oven. Tedaj je nenadoma ustrelil proti njima Mahne iz revolverja dva ostrata strela in je zadel en strel Antona Grabljeva, ki je stal le okoli 10 korakov daleč, v desno stran prs ter ga za življenje nevarno poškoval. Grabljeva so prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo.

Nasilna ženska. Iz Črnomlja se nam piše: Jožefa Krušec iz Učakovac je kaj trmoglava in silovita ženska. Stara je okoli 44 let, omožena pa še ni. Bila je dolžna Miko Mihelčiču, svojemu sosedu, malenkosten znesek, in si je vtepla v glavo, da Mihelčič ne bo videl nikoli tega zneska. Mihelčič jo je dal zarubiti. Prišel je sodni sluga Janko Weiss, da zarubi prašiče, toda Krušec je postavila, ko ga je zagledala, kabljičico vode na tla, stekla po gnojne vile, začela mahati proti Weissu in kleti, da bo predrla vsakega, ki bi poskušal priti v hlev. Mihelčič in nek občinski odbor-nik, ki so ga poklicali, sta zbežala in tudi sluga Weiss, če tudi je izredno močan, je moral odnehati ter se je odpeljal s kolesom po orožnike na Vinico. Ko je prišel orožnik Černič, se je Žefka Krušec zaprla v hlev in podprla vrata s kolom ter tudi orožniku na njegov poziv ni odprla, pač pa je rekla, naj se spravijo vsi stran, da nimajo pri njej nič opraviti, da ona ni nič dolžna, da tudi v Črnomlju zavoljo tistih par kronic ne bo hodila in da vrat ne bo nikomur odprla. Šele z veliko silo in težavo se je posrečilo Mihelčiču, slugi in orožniku odpreti vrata, pa je Krušec že mahala pri vstopu proti vsem trem z gnojnimi vilami tako da jo je moral orožnik brzdati z bajonetom. Dne 23. maja je dobila Krušec zaradi te javne silovitosti pri okrožni sodniji v Novem mestu 6 mesecev ječe. No, zdaj se bo menda spametovala, da ne bo nagajala, kakor dozdaj, vsem oblastvenim odposlancem, naj so prišli k njej po kakršnem koli opravku in od katerega koli oblastva iz Črnomlja ali od kod drugod.

Saprdinska morala. Tone in Mica Željko, po dom. Anžuljkova iz Ripolca, sta znana žganjekuharja. Pred par leti sta navidez nehala z obrtjo žganjekuhe in sta prodala vso pripravo, ker jima je bilo preveč plačevati od žganjekuhe. Skrivaj sta pridržala cel kotel z vso pripravo vredno in kuhala žganje in ga tudi prodajala. Da sta po oblastvom zbrisala oči, sta kupila od časa do časa kak liter slivovke in špirta in sta vselej, kadar so dobili pri njima žganje, trdila, da sta ga napravila za delavce s špirta, vode in kupljene slivovke. Vendar pa jima oblasti kar nič niso zaupale in so finančni pazniki večkrat prišli tam mimo. Lani, malo pred božičem, je prišel mimo Anžuljkovi po službenih opravkih neki finančni organ in je zaduhal, da se je pred kratkem moralo kuhati žganje. Šel je v klet preiskovat in našel tam čeber s hladilno vodo, ki je bila še gorka ter kapo od kotla, ki je dišala še po žganju. Kotla ni našel, zato je hotel odvzeti kapo, tedaj sta se pa zaletela vanj oba in vpila, da je sakramenska duša in kaj da misli, da onadva ne smeta kuhati žganja, ter sta ga držala za cev kape, da se je cev odlomila. Na paznikovo pripomnjo, da bo zadevo naznanil, je rekla Anžuljkova: »Sakramenska duša, naznani kamor hočeš, ali imaš kake priče, ali je kdo kaj videl?« Pri oblastnih stah se zagovarjala pozneje, da najdena kapa ni kotlova kapa, ampak le korec, s katerim zajemajo vodo, in da hladilna voda ni bila gorka, ampak se je finančnemu pazniku le gorka zdel, ker je prišel z mrzlega v gorko klet. Tudi sta dejala, da nista rekla finančnemu organu: sakramenska duša, temveč le saprdinska duša. No, cel nastop obeh Anžuljkov in njih besede, da naj le naznani, ker ni nihče videl in nima nobene priče, kaže le neko saprdinsko moralo, ki jo je odlikova sodnija pri Tonetu Željku z dvema mesecema, in pri njegovi ženi s 1 in pol mesecem zapora.

Pozor pred nekaterimi takozvanimi agenti. Pred kratkem sta ponujala in vsiljevala dva ogrska agenta svete podobne in krucifikse z godbenim avtomatom ter sta zahtevala takoj 14 K naplačila. Ko so lahkomišljeni naročniki dobili naročeno blago, ni bilo nikjer vračunanih že vplačanih 14 K, razven tega pa naročena podoba sploh ni čez 14 K vredna. Svarimo pred nakupom takih podob na obroke in navajamo en tak slučaj: Neki železniški čuvaj Južne železnice je kupil tako razpelo za 54 K na obroke po 2 K. Ko je plačal 6 K, je enkrat pozabil plačati. Takoj je imel na vratu tožbo, ki je bila vložena po advokatu, in je bilo stroškov 14 K, torej je imel že plačati 62 K. Misil je, da tudi stroške lahko plača v obrokih po 2 K, takoj je imel na vratu izvršbo in sicer je hotel dati advokat prodati malo posestvo, ki je bilo last čuvajeva. Stroškov je bilo nad 35 K, torej že 97 K. Plačal je stroške ogrskega odvetnika, potem

je pa zopet zamudil plačati 2 K, in zopet je bil tožen. To ga je vjezilo, da se sploh ni brigal za nobeno reč več. Tožbe in eksekucije so rastle in so mu prodali naposled vse premičnine, obleko, uro, omare, kuretnino in tudi kupljeno razpelo, ki je bilo cenjeno na — pet kron. Vse to je kupil tisti agent, ki je vsilil čuvaju razpelo, za majhen denar. Tako je prišel čuvaj ob kupljeno razpelo, ob 55 K in ob vse premičnine. Nekaj naših ljudi se je zbrihtalo, in če bere kak insektar ter vidi, da ima dobiti kaj iz Ogrskega, kar skomigne z rameni in ve, koliko je ura bila. Pri vseh kupčijah z Ogrsko je namreč v pogodbi klavzula, da se toži na Ogrskem. Naša sodišča takemu zapeljivcu niti pomagati ne morejo, razen v par slučajih kupčij na obroke, kjer lahko odredijo izvršbo, če pride nesrečnik in razloži, kako in kaj, predno mu kaj prodajo. — Ogrskim insektarom pa ne damo itak nobene vere.

Stavbna sezona v Idriji ni tako živahna letos kakor je bila prejšnjega leta. Zlasti se pozna to, pri zasebnikih, ki grade na novo le dve majhni hišici in sicer Jospina Likarjeva na stavbišču stavbne in kreditne zadruge in Anton Koler. Nekaj posestnikov bo svoje hiše prezidalo in popravilo. Krepro pa se giblje c. kr. rudniški erar v tem pogledu. Videti je, da odkar je rudnik pod novim ministrom za javna dela, je nastal zanj popoln preporod. Stare naprave se morajo umikati novim modernim, odgovarjajočim najnovejšim tehničkim pridobitvam. S tem se povzdigne pridobitno zmoglost dobičkanosnega idrijskega rudnika, skrb pa se tudi za zboljšanje higijene delavstvu. Lansko leto se je napravilo več preoblašilnic in umivalnic za delavce in prostore za obedovanje, letos pride v tem oziru na vrsto Francov jašek in tovarna. Pri Jožefovemu rovu se napravi dvostopni zračni stikalnik z električnim obratom. V tovarni bo nova naprava za neprestano odvajanje žgalniških zaostankov, ki bo obstojala iz 360 m dolge ozkotirne železnice z lokomotivo na bencin z 10 HP, galerije za varstvo proge proti rušenju kamenja. Pri Francovem jašku se bo izmenjal star leseni oder z novim železnim prostostoječim in na mesto starega parnega stroja za dviganje rude iz jame se postavi stroj z električno gonilno močjo. Podere se poslopje za erarično kovačijo, ki se namesti v poslopju zbiralnice. V interesu mesta bi bilo, da se obratovnice prestavijo kolikor mogoče iz sredine mesta. Po več se tudi rudniška elektrika centrala. V žgalnici se je postavila nova peč. Toliko naprav toraj v enem letu, kakor prej ne v desetletjih. Je to z veseljem pozdraviti, da se modernizira državni rudnik tudi na slovenskem ozemlju. Poleg c. kr. rudnika pa gradi tudi gozdni erar na starem šolskem trgu novo upravno poslopje in cestni erar razširi državno cesto v Zali. Tem javnim korporacijam se hoče vredno pridružiti tudi občina, ki marljivo popravljala pota in ceste in zboljšuje kanalizacijo. Ob primožičevih in Trevnovi trgovini se je napravil nov lep trotoar, ki jih Idrija tako nujno potreba. Za visoko ležeči del mesta »Pront« se je zgradil s precejšnjimi troški nov vodovod, ki bo tudi za slučaj požara dobro služil. Se več pa bi lahko storila občina, da bi bil že proračun potrjen, ki se vsled klerikalne nagajivosti že mesece zavlačuje. No pa navzlic klerikanim zaprekam se Idrija krepko razvija.

Preselitve v Ljubljani. V našem selitvenem roku se je v Ljubljani preselilo 347 strank oziroma družin, ki so štele blizu 1600 oseb. Novorojenih je bilo 27, mrtvorojenih 7, umrlo jih je 20 in sicer 10 domačinov in 10 tujcev. Umrli so za jetiko 4 (med njimi 1 tujec), vsled mrtvouda 1 in za različnimi boleznimi 15. Za infekcijskimi boleznimi jih je obbolelo 6 in sicer 5 za škrlatno (eden iz dežele) in 1 za tifusom.

Kinematograf »Ideal«. Danes in jutri vidi se še krasna senzacjska drama »Gospodična gospa« pri večernih predstavah. Razen te slike še več komičnih in naravnih posnetkov. — Spored je jako lep in priporočljiv.

Cirkus Stutzbart. Rokoborbe za mojstrstvo Kranjske se v cirkusu Stutzbart še vedno nadaljujejo. Snovi so se borili trije pari, med temi domačin Jurman z Christensenom. Borba se je vršila z odmorom 2 minut po 5 minutnem borenju. Borba je ostala neodločena in se konča danes. Borbe se je udeležilo nekaj prav dobrih borilcev.

Elektro - Bioskop v Latterman-novem drevoredu ima do petka sledeči spored: Pomlad na italijanskih

jezerih. Vjetje princezinje Cartouche v pariških katakombah. Hočem sina. Polnočna prikazen. Delo slonov v Indiji. Nepriznani zlat dež. Njegova prva soproga in Kuidunda je preživahna.

Prve jedilne gobe so danes dosele na tujakšnji trg. Kupcev je bilo mnogo, blaga malo, cene srednje visoke.

Otroka popustila je dne 18. t. m. neka neznana ženska ženi železniškega uslužbenca Mariji Samotorčanovi na Cesti na Loko št. 18. Neznanka je tam prenočevala ter jutraj ob 4. šla ven, odkoder se ni več povrnila. Otrok je moškega spola in star kakor tri mesece. Neusmiljena mati je okoli 20 let stara, bolj majhna, suhega, podolgastega obraza, plavih las, slabih, zgoraj škrbastih zob ter je imela na glavi belo-rumeno ruto, belo, črno križasto jopo, črno krilo in govori v gorenjskem narečju. Navedenka je Samotorčanovi rekla, da je prišla z otrokom iz bolnišnice. Kdor bi vedel o nji kakor podatke, naj jih blagovoli sporočiti mestni policiji ljubljani.

Cigava je ura? Na binkoštno nedeljo je prinesel v neko gostilno v Krakovem nek po imenu neznani človek, ki je govoril nemško, srebrno žepno uro z double verižico ter jo ponudil v prodaj nekemu delavcu. Med tem, ko je delavec nesel uro na policijsko stražnico, jo je neznanec neznano kam odkuril, iz česar je sumiti, da ura z verižico izvira iz nepoštenne provenience. Lastnik naj se zglašuje zanj pri policiji.

Klativitez. Dne 18. t. m. je prišel v nek tujakšnji hotel nek okoli 30 let star človek, ki je imel črne brke in lase in črn trd klobuk ter se je podpisal: V. Rychli, inženir iz Prage. Navedenec je tam tri dni stanoval in ostal za sobo dolžan 9 K 50 v potem pa neznano kam odšel. Tudi v neki gostilni je ostal na jedi in pijači 1 K 20v dolžan. Baje je odšel proti Trstu. Pozor!

Prijeta vlomilka. Kakor znano je bil od ponedeljka na terek izvršen v Marenčeto vo trgovino na Dolenjski cesti vlom. Policiji se je posrečilo obo vlomilka že včeraj dobiti v past, ki, kakor čujemo, dejanje priznata. Oba sta iz Hrvaškega. Več o tem prihodnj.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 70 Slovencev in 40 Hrvatov, 90 Hrvatov in Slovencev je prišlo pa nazaj. 40 Macedoncev je šlo na Dolenjsko.

Izgubila je ga. Marija Vrančičeva zlat ščipalnik. — Neki gospod je izgubil črno žepno uro z verižico. — Posestnica Katarina Zupan je našla zlat uhan.

Kanarček (Harcet) je ušel včeraj v Škofji ulici. Kdor ga je ujel, ga blagovoli oddati g. Matelčiču tam.

Ujet je bil na Rimski cesti kanarček, katerega dobi lastnik nazaj v Živičevi gostilni na Tržaški cesti št. 4.

Narodna obramba.

Ljubljanskim in okoliškim društvom. Viška Ciril - Metodova podružnica priredi dne 14. julija t. l. veliko vrtno veselico.

V Ilirski Bistrici sta proslavili moška in ženska C. M. podružnici dne 19. t. m. 25letnico z lepo veselico pri Ribariču. Za prireditelje so se poleg odborov posebno trudili gđ. Bibijana Bisailova in gg. Kuret in Lampret. G. Kuret je vodil pevski zbor, ki je impozantno nastopal ter bil tudi režiser igrice »Izbiralka«, ki so jo domače gđ. in gospodje prav srečno pogodili. Slavnostni govor je imel potovalni učitelj Ante B. g. Po igri se je razvila živahna zabava s plesom. Škoda le, da je bil začetek tako pozno ter se ni veselice vršila poznejši čas na prostem. Sicer pa obetate obe marljivji podr. postati velika zaslomba glavni družbi. Hvala prirediteljem in sotrudnicam in sotrudnikom, dasi jih ne moremo navesti imenom.

Iz St. Vida pri Vipavi. V nedeljo, dne 12. t. m. priredila je tujakšnja podružnica sv. Cirila in Metoda veselico, ki je uspela nad vse pričakovanje sijajno. Dokaz temu je, da je donesla 170 K čistega prebitka. Kdor pozna šentvidske ogrožene razmere, se bo gotovo čudil, da je bil izid veselice tako imeniten. Vprizorili sta dve igri. Novi pevski zbor pa je nastopil s tremi lepimi skladbami, ter jih izvedel pod spretnim vodstvom g. Gruma, prav dobro. Tudi igralno osobje je častno rešilo svojo nalogo. Iz prijaznosti je sodeloval vrli tambaraški zbor »Tabor« iz Lozic in sicer brezplačno, za kar ga pohvalno omenimo. Zahvaliti se pa imamo tudi vipavski Čitalnici za naklonjenost, ker je posodila oder in s tem tudi prihranila precej stroškov. Ibražestne gospice so s posebno zgovornostjo prodajale šopke, narodno blago in pomagale pri šaljivi pošti.

Vipavska narodna inteligenca se je kakor ob vsaki tej podobni priliki, tudi sedaj odzvala z obilno udeležbo, ter je z izdatnimi prispevki blagajno znatno ojačila. Njihova udeležba je, kar se je opazilo, vplivala tudi na priproste narodne mladenčce, ki bi sicer le od daleč zijala prodajali. Dokaz temu je, da je bil veselilni prostor tik pred prihodom Vipavcev še popolnoma prazen, potem pa naenkrat prenapolnjen. Tudi zavedni Podražani so se polnoštevno udeležili. Novopečeni podraški g. župan je pa čutil potrebo od daleč opazovati vrvenje udeležnikov. Da se je veselica tako sijajno obnesla, in da se podružnica v zadnji dobi prav uspešno razvija, gre glavna zasluga blagajniku, ki je pred veselico članice in članice neumorno navduševal za delo in se pobrigal, kjer mu je le prilika dana, da pridobi novih članov. Gestilničar Bizjak je poskrbel, v splošno zadovoljnost gostov, da so bili z okusnimi jedmi in izvrstno pijačo dobro postreženi. Žeteli bi bilo, da bi se to vrlo narodno gostilno tudi v

Društvena naznanila.

Velika pomladanska veselica, ki jo je priredilo slovensko delavsko pevsko društvo »Slavec« v nedeljo, dne 26. maja na vrtu in v areni »Narodnega doma«, je lepo uspela, samo žal, jelo je proti večeru nagajati vreme in je odgnalo veliko število obiskovalcev. Spored je bil zelo raznoliken. Poleg pevskih točk zbora »Slavca« ki jih je kakor vedno, precizno vodil gosp. Pahor, je igrala popolna »Slovenska Filharmonija« pod vodstvom kapelnika gosp. Teplega. Na vrtu so bili postavljeni razni paviljoni, v katerih je dobil vsak vse, kar mu je pozeležo srce. V paviljonih pa so stregle obiskovalcem gospodične in gospe, obiskovalke priljubljenih plesnih vaj »Slavca«. Postavljeni so bili paviljoni za vino, pivo, slaščičarna, kavarna in srečolov. Nekaj časa je delovala pnevmatična pošta, a je mogla radi dežja prenehati s svojim delovanjem. V areni pa se je ob zvokih klavirja vrtela mladina. Za večer je bilo pripravljeno za Ljubljance nekaj novega, »Lunapark v Ljubljani«, a ker je deževalo, je morala ta noviteta izostati. Vrt sam je bil krasno dekoriran z zastavami in sploh je bilo opaziti na tej prireditvi priljubljenega društva, da »Slavec« ni štedil s časom in delom, da bi nudil njemu naklonjenemu občinstvu nekaj izvanrednega. Žal, se želje vseh, društva in občinstva, radi neugodnih vremenskih razmer niso mogli izpolniti. Med občinstvom je bilo opaziti tudi več odličnjakov, ki so posetili to res odlično pomladansko veselico. Želimo priljubljenemu in delavnemu društvu, ki je že tolikokrat pokazalo, da mu je mnogo na dobri zabavi z lepim sporedom, tudi v prihodnje mnogo uspehov — a ob ugodnejšem vremenu.

Gasilno društvo v Bizoviku je imelo občni zbor, na katerem so izvolili sledeči odbor: načelnik: Josip Verbinč; namestnik Fran Čerin; blagajnik: Nikolaj Zidan; tajnik: Ivan Brezovar; odborniki: Franc Nalar, Franc Zrimšek in Jožef Babnik; odb. namestnika: Mihael Hlepš in Ivan Mojsker.

Gasilno društvo v Sodražici je priredilo 5. t. m. svoj prvi majnikov izlet. 35 mož broječa četa je šla na prijazne Bloke, kjer smo se sešli z ondotnimi tovariši ter si ogledali ondotno gasilsko orodje. Seveda smo se tudi nekoliko porazveselili. Vsaj je tudi potrebno, da se sosedna gasilska društva nekoliko bližje spoznajo v svrhu skupne organizacije. In ravno pri tej priliki se je rekla marsikatera pametna beseda. Vsaj je znano, da je naša organizacija še vse premalo trdna in razvita, čeprav se je v zadnjem času v tem oziru marsikaj napravilo. Vendar je pa v tem oziru še mnogo nedostatkov, tudi gasilska društva se morajo prilagoditi času primernim zahtevam. Nastopiti bi morale v tem oziru predvsem okrajne veze. Posebno kar se tiče dobrega glasila in pa zdravniške pomoči, smo še na precej nizki stopni. Ravnotako se slišijo od marsikateroga vaščana-posestnika zabavljice, kadar imajo gasilci svoje vaje. Drugi zopet nočejo prihajati k vajam, ker ne vedo, da se mora tudi gasilec kakor vojak izvežbati. Upajmo torej in delujmo na to, da se bodo razmere v tem oziru temeljito izpremenile.

Prosveta.

E. Ganglovo drama »Sin« uprizori društvo »Bratstvo«, kakor smo že poročali, v soboto, dne 1. junija v areni »Narodnega doma«. Potrebne rekvizite bo posodil Prvi slovenski pogrebni zavod gosp. Josipa Turka. Po predstavi ples in prosta zabava. Geslo ljubljanskega občinstva bodi: v soboto vsi v areno »Narodnega doma«!

Književnost.

— »Slovenske narodne pesmi za citre in petje«. E, tudi včasih je bilo lepo na svetu! Citre, za tri ali štiri »cvancgarce«, delo domačih mojstrov, so se nahajale skoro v vsaki gorski vasi. Citrarji, mladi in stari so brenkali poskočnice, pa tudi pesmi, n. pr.: »Od Nebeške ohceti«, od »Velikega šmarca« itd. Pravo umetno citranje pa je prišlo v večjo veljavo, ko je tudi pokojna cesarica Elizabeta igrala na citre. Melodije za citre so splošno nemške. V novejšem času so prišli nekateri gg. (Koželski, Mešiček, Petrič itd.) na dobro misel, da so pričeli uporabljati za citre tudi slovenske melodije. Ako pa v družini kdo citra, zakaj bi drugi samo poslušali? Naj raje pojo! Seveda, besedila ni vselej pri rokah! Zapazil sem to vrzel, pa sem priredil za citre in petje tri zvezke po 22 pesmi, skupaj 66 pesmi z besedilom po več kitic. Zbirati narodno besedilo pa ni prav lahko delo. Isto pesem v raznih krajih kolikor toliko različno pojo in tudi izgovarjajo. Vrinilo se je tudi nekaj ptujk, laških »adijev« nemških »troškov« itd. Čemu valiti kukavičja jajca, ko imamo toliko res narodnega besedila! — Pesmi prvih treh zvezkov so za vsako družbo, za splošno občinstvo. Nekateri smatrajo narodne pesmi, katere v šoli pojo za šolske, — otročje pesmi. To pa ni res. Vsaka narodna pesem je lepa. Ako jo v šoli pojo, je in ostane še vedno narodna pesem, katere se ni treba sramovati ne v gosposki hiši, ne v revni koči. Mladi ljudje navadno premočno cenijo narodne pesmi. Ko me je pokojna mamica še pestovala, pela mi je narodne pesmi, katerih je znala mnogo. Žal pa mi je, da v mladosti nisem bolj cenil narodne pesmi. Umetne pesmi so mi bile ljubše. Sedaj pa se je to obrnilo. Slovenske narodne pesmi imajo to posebnost, da je il. glas vodilni glas, I. glas pa poje terco višje ali čez. Škoda, da se je ta posebnost jela opuščati. V tem smislu sem tudi za citre priredil nekatere pesmice. Nekaterim so napevi previsoki. Oziroma sem se na to, da imajo mnogi elegije ali pa koncertne citre, ki so daljše in nižje ubrane. Vzel sem srednjo pot. Drugi bi zopet radi kaj za bolno srce. Mogoče, da tudi za te bolnike kaj izdam, ako — ako — pojde dotedanja zaloga kmalu v denar. Nekaterim so pesmi predrage. No, za 6 K ali celo za 5 K 66 pesmi za citre z besedilom po več kitic, to ni drago. Še po »groši« ne pridejo. Niti prepisovati se ne izplača. Splošno pa je kritika prav ugodna. Če, Uršulinke v Škofji Loki, ki se razumejo na citre so mi pisale: »Z veseljem pozdravljamo Vaše Slovenske narodne pesmi za citre in petje — — — Pošljite nam jih še itd. Č. Uršulinke v Ljubljani so mi pisale: »Vaše Slovenske narodne pesmi za citre in petje nam prav ugajajo. Pošljite nam jih še itd. — Neka gospodična iz Primorskega mi piše: »Poslanih Slov. nar. pesmi sem prav vesela, posebno radi petja! Ako boste še kaj izdali, kar pošljite mi! — Zadovoljni so s pesmicami naročniki v Trstu, Banjaluki, v Sarajevu itd. — Pesmice pa lahko vporabljajo tudi oni, ki igrajo na kitaro. Kompozicija je lahka, ker narodne pesmi morajo biti lahke, pristopne širjemu občinstvu. — Godba in petje blaži srce in ugodno vpliva na naše zdravje. Pesem, spremljana z citrami, pomiri razburjenost, razvedri otožnost, odganja skrb, uspava male kričaje, ter zdravi bolno srce bolj nego srčne kapljice. — Slovenski citrarji, požurite se in naročite si vse tri zvezke! Dobite jih v knjigarnah in pri meni. Pošljite mi denar naprej, pa dobite pesmi poštne prosto. Dijkom pošljem vse tri zvezke za 5 K. — Iv. Kiferle v Ljubljani. Dolenjska cesta 21.

— Politčno-sociološka knjižnica, zv. 2.: Dr. Karel Slanc, Avstrijski Jugoslovani in morje. (Predgovor napisal urednik Vladimir Knaflič. Str. Tisarna A. Gaberšček, Gorica. Dobiva se v Narodni knjigarni.) — Duhoviti esei, analizira gospodarski in kulturni razvoj Slovencev v okvirju evropskega razvoja, govori o naši industrijalizaciji, o kolonizaciji, izseljevanju, meščanstvu, kmetu, obrtniku, plemstvu, duhovstvu, o zadružništvu; nič manj o populacionistiki, o avstrijskem problemu, o psihologiji rase in posameznika. V tem kratkem spisu so načeti vsi problemi našega narodnega življenja ob merilu velikega sveta. Znanstveniki sveta govore naravnost Slovence. Oni dajejo odgovor na vprašanje, koliko je socializmu vredno podjetniško delo in dajejo ta odgovor s posebnim ozirom na Jugoslovane. Ta spis govori mnogo več, nego pove njegov naslov. Ne pripoveduje le o pomenu morja za Jugoslovane, pripoveduje tudi o razmahu našega gospodarstva, naše kulture, in spravlja smeri razvoja in prihodnosti v relaciji s preteklostjo

našega in drugih narodov. V luči svetovnega problema vidimo naš jugoslovanski problem in stvari, ki so nam bile doslej brezpomembne — dalmatinski mornar in gorenjski prekupec — dobe za nas realno vrednost: razumemo, da je treba v računih o narodovi prihodnosti gledati delj ko eno stoletje... (Iz predgovora.) — Spis se vredno postavlja ob stran dr. H. Tumovem »Jugoslovanska ideja in Slovenci« in dr. Lončarjevem spisom, ter je tako važen donesek k literaturi o našem narodnem preporodu, da ne bi smel manjkati v knjižnici nobenega slovenskega inteligenta. Končuje z besedami: »Če smo kaj vredni, v boj za nadvlado ob jadranski obali in na morju!«

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Nasilni dninar. Mestnemu stražniku se je v Petercevi žganjarni dninar Lah zdel sumljiv in zato je zahteval od njega legitimacijo. Lah se ni hotel izkazati, marveč je, ko mu je stražnik napovedal aretacijo, je stražnika osuval, ga udaril po obrazu in mu zagrozil, da ga na drobne kose razseka, če mu pride na samem v pest. Končno so obdolženca aretovali, a na osrednji stražnici zopet izpustili. Nato je bil Lah pred topničarsko vojašnico zopet prijet, a se je s tako silo aretaciji uprl, da ga je moral stražnik izpustiti. Ko mu je stražnik sledil, pobral je Lah kamen in mu zagrozil, da mu čelusti razbije, tedaj je bil pa primoran stražnik potegniti sabljo, obdolženec je pa pobegnil. Lah, ki neče ničesar priznati, je bil obsojen na 7 mesecev težke ječe.

Neskrbna mati. Antonija Janežič, delavca žena iz Tomšljia je dne 11. marca t. l. zakurila v peči, svojo triletno hčerko, Marijo je pa posadila na prizidek, in šla na to na podstrešje po seno, ne da bi peč s pokrovom zadelala. Deklica je prišla v dotik z ognjem, vnela se ji je obleka ter se tako opekla, da je dan kasneje umrla. Obdolženka ne more drugega navesti v svojo obrambo, kakor to, da je revala ter si zato ne more držati pestunje. Obsojena je bila na 1 teden strogega zapor.

Harmonika se mu je dopadla. Janez Jovan, delavec v Gameljnah je dne 14. aprila t. l. po noči odprl okno kantine pri Gameljski opekarini, zlezal je v zaklenjeno sobo, ter izmaknil 70 K vredno harmoniko in pobegnil. Blizu Celja je harmoniko prodal nekemu fantu za 30 K. Obsojen je bil na 7 mesecev težke ječe.

Železniški tat Dušan Stefanović. Izpred celjskega porotnega sodišča.

Včeraj se je začela porotna obravnava proti železniškemu tatu Dušanu Stefanoviću, članu večje tatinske in roparske družbe, ki je na progi Zagreb-Celje izvršila v preteklem letu več tatvin. Dušan Stefanović, 24 let star, pristojen v Belgrad, čevljar, baje tipografa, je obtožen, da je v noči na 3. julij med vožnjo Zagreb-Zidan most ukradel Nikolaju Gerčiču denarnico in 400 kron gotovine, na kolodvoru v Zidanem mostu Mariji Kokalj denarnico in 220 K gotovine. Poskusil je okraati 7. septembra 1911 med vožnjo Celje-Zidan most Prokopa Hrasinka. Razentega je pa obtožen tudi, ker se je napačno prijavil v hotelu »Post« v Celju in zaradi vagabundaje.

Na progi Zagreb-Zidan most in Celje-Ljubljana je poleti leta 1911 neka tatinska družba izvršila več večjih in manjših tatvin. Okradla je potnike pri železniških blagajnah, pri vstopu in izstopu iz vlakov, pa tudi med potjo. Iz vsega se da sklepati, da je imela ta tatinska družba svoj sedež v Zagrebu. V noči na 7. september leta 1911. so hoteli na progi Celje-Zidan most okraati izseljenca Prokopa Hrasinka, ki je spal. Hrasinko se je zbudil, ko mu je nekdo segel v žep, kjer je imel denar. Kmalu nato je sprevednik prijel dva mlajša moška, ki sta se vozila brez voznega lista. V Laškem trgu sta poskušala obadva pobegniti. Enemu se je beg posrečil, dočim so drugega, ki je hotel okraati Hrasinka, prijeli ter ga oddali orožništvu v Zidanem mostu, ki ga je oddalo sodišču. Aretovanec se je nazival Franc Egedic. Tatvino je seveda tajil in trdil, da je zaspal in da mu je klobuk padel pri tem na sosednjo klop, kjer je spal Hrasinko. Ko se je stegnil za klobukom, se je dotaknil Hrasinka. V njegov žep pa ni segel. O svojem tovarišu začetkoma ni drugega vedel, nego da se imenuje Slavko in da sta se slučajno sestala v Zidanem mostu. Oba sta se peljala 3. septembra 1911 v Celje, on, da obišče svojo teto Slavko Egedič, Slavko pa, da obišče svojo sestro, ki sta obe služili v Celju. Še le pozneje, ko je spoznal, da ne more več tajiti, je priznal, da se imenuje Jožef Mikuš in da pozna svojega spremljevalca,

Slavka Nikolića, še iz Zagreba. Ta se je peljal v Celje, da obišče tam svojo ljubico, neko Marijo Poljak, ki je baje služila pri nekem majorju. Policija je dognala, da se imenuje ona ljubica Marija Stergar, ki je priznala, da se njeni ljubimec pravzaprav imenuje Dušan Stefanović. Tudi Marija Stergar je sokriva tatvin. Dne 3. julija 1911 ji je neki Milan Tomić nakažal iz Sevnice 200 K. Ta denar ji je poslal Stefanović. Dne 3. julija 1911 ponoči je bilo v vlaku, ki prihaja ob polnoči iz Zagreba v Brežice, ukradeno Nikolaju Gerčiču 400 K. Ko je Marija Kokalj iz Škofje Loke hotela dne 3. julija 1911 na vožnji iz Zidanega mosta v Zagreb pokazati sprevedniku svoj vozni listek, je pogrešila svoj denar in vozni listek, ki so ga pozneje našli v stranišču. Dušan Stefanović taj tatvino, vendar je pa prišel pri izpovedi v razna protislovja. Priznal pa je, da je bil že doli časa brez zaslužka in da je živel samo od goljufij pri igri. Igral je pa v tujini. Toliko obtožnica.

Bog hoče. Pred graškim sodiščem bi se morala vršiti včeraj obravnava proti bivši blagajničarki Mariji Šturmovi iz Ljubljane. Šturmovi je ukradla nekemu gospodu v veliki graški gostilni srebrno tobaknico, vredno 50 K. Na pokrov tobaknice je dala gravirati »Komtesa Irma pl. Florenz - Felsenstein« in spodaj svoj moto: »Bog hoče.« V preiskavi je Šturmovi vse tajila, končno pa je priznala, da je bila že kaznovana zaradi tatvine in zaradi odpravljenja ploda in tudi da je tobaknico ukradla. Ko je njen ljubimec izvedel, da je tobaknica ukradena, jo je vrnil lastniku. Sodišče je njega oprostilo, obravnavo proti Šturmovi pa je preložilo, ker je Šturmovi odpotovala.

Razne stvari.

* Nesreča na morju. Iz Odese poročajo: V sled viharja se je prevrnil na morju večji čoln. Deset oseb je utonilo.

* Samomor morilca. Iz Prage poročajo: V kaznilnici v Pankracu si je včeraj ponoči prerezal vrat dvajsetletni Karel Srb, ki je umoril trafikantino Barto.

* Obupen čin matere. Iz Prage poročajo: Vdova Kotikova, ki je bila neozdravljivo bolna, je privezala svoja dva otroka nase ter skočila v Vltavo. Vsi trije so utonili.

* Umor in samomor dveh ljubljencev. Iz Pariza poročajo: V Rue de Tivoli je 26. t. m. ponoči ustrelil 38letni težak Thesaris svojo ljubico, 26letno učiteljico Zueber in nato samega sebe.

* Nemški cesar za delavske otroke. Iz Berolina poročajo: Cesar namerava zgraditi ob obrežju Vzhodnega morja zdravilišče za revne delavske otroke. Zavod bo vodila hči sedanjega berolinskega nadžupana, Matilda Kirschnerjeva. V zavodu bo prostora za 700 do 800 otrok.

* Grozen čin matere. Iz Kladna poročajo: Žena okrajnega komisarja dr. Zikude je predvčerajšnjim zvečer, ko je bil njen soprog odsoten, ustrelila svojega osemletnega in svojega šestletnega sina. Nato je sama sebe nevarno ranila. Ta grozen čin je izvršila v hipni blaznosti.

* Mednarodno goljuf prijet. Iz Berolina poročajo: V soboto je dal neki grof della Bessa ravnatelju hotela »Espanaden« v Hamburgu za 10 tisoč mark briljantov, da jih prodajo. Izkazalo se je, da je »grof« mednarodni hotelski slepar z imenom Bohmer - Gubatto, ki ga zasledujejo s tiralic, ker je izvršil že več velikih tatvin juvelov. Gubatto so aretirali.

* Največji parnik na svetu. Kakor smo že poročali, so 23. t. m. spustili v morje največji parnik na svetu, »Imperatorja«, ki je last Hamburg - Amerika - proge. Parnik je dolg 268 metrov. Spomladi l. 1913 bo ta veličanska ladja prvič preplula Ocean. Moštvo bo 1100 mož. Prostora bo pa za 4000 pasažirjev. Priznati pa moramo, da ima ta ladja dovolj varnostnih priprav in da družba Hamburg - Amerika - proge ne bo tako lahkomišelnost postopala kot se postopala Withe - Stear - Line s svojim nesrečnim »Titanicom«.

* O špargljih. Da so špargli dobra in zdrava jed, ve marsikdo. Že stari Rimljani in Egipčani so jih radi jedli. Ko so zidali piramide, ko so vladali v Egiptu Hegos ali Hufu, Hufu in Menkera, so že jedli šparglje. Stari rimski pisatelj Cato Censorius, ki je vedno kričal v rimskem starešinstvu: »Ceterum conso Carthaginem esse delendam«, je dal v svoji knjigi »de re rustica« celo navodilo, kako naj se špargli gojijo. Strogi mož jih je prav rad jedel. Tudi starejšemu Pliniju, ki se je ponesrečil pri izbruhu Vezuva leta 69. p. Kr., so zelo ugajali. Dobroto špargljev hvalijo tudi Vergil, Martial, Juvenal, Columella in Athenaeus.

* Velik požar kinematografskega gledališča. Iz Madrida poročajo: V kinematografskem gledališču v

Villarealu je izbruhnil ogenj. Osem deset oseb je bilo usmrčenih, več sto oseb pa ranjenih. Gledališče je bilo do zadnjega kotička zasedeno in sicer večinoma od žensk in otrok. Leseno gledališče je imelo samo en izhod. Kolikor se je dozdaj dognalo, je ogenj izbruhnil v prostoru za filme. Ko so začeli vpiti: »Ogenj! Gori!« je nastala velika panika. Vse je hotelo priti do izhoda, kjer so se odigravali grozni prizori. Odrasli so otroke brezobzirno pohodili. Vsled tega so ponesrečenci večinoma otroci. Kmalu je začela goreti lesena koliba. Gledališče je popolnoma zgorelo. Izpod razvalin so potegnili več težko ranjenih.

* **Kinematograf in katoliška cerkev.** »Berliner Zeitung am Mittag« je dobila iz Milana brzojavko, da je Vatikan dovolil kinematografske predstave po katoliških cerkvah. To dovoljenje je dal Vatikan na zahtevo katoliških izobraževalnih društev, ki hočejo kinematografsko ilustrirati sveto zgodovino in pa katekizem. Papež je pa dal to dovoljenje samo pod sledečimi pogoji: Pri kinematografskih predstavah se mora poprej iz cerkve odstraniti sakrament, moški in ženske morajo posebe sedeti. Župniki morajo gledati na to, da je cerkev v odmorih dobro razsvetljena. Razen tega mora dati pa za take predstave škof posebno dovoljenje. Ta ideja kinematografskih predstav se je porodila v Ameriki. Nekatere tovarne kinematografskih filmov so prosile papeža, naj se da fotografirati, toda ta tega ni hotel storiti.

* **Velikanski nalivi v Krakovu.** Iz Krakova poročajo: Po večdnevni nalivih se je 26. t. m. dvakrat utrgal oblak. Dež je napravil v celem mestu veliko škodo. Ceste so bile nekaj časa popolnoma preplavljene. Na nekaterih mestih so se ceste udrele. Več suterenskih lokalov in kleti je pod vodo. Požarna bramba je intervenirala ponoči v več nego 50 slučajih. Dve osebi ste utonili. Visla je stopila čez bregove in napravila velikansko škodo. Ob cesti proti Wieliczki je voda podrla del železniškega nasipa in zemlja je zasula neko kočijo. Le z največjim trudom sta se voznik in pasajirji rešila. Voznik je odrezal konja od voza in je pustil voz. Cesto so morali zapreti za promet. Tudi iz vseh drugih okrajev zahodne Galicije poročajo o velikih škodah, ki so jih napravili nalivi.

* **Vstaja zamorcev na Kubi.** Situacija na Kubi se je poostriila. Vojno ministrstvo je odredilo, da naj bo 5000 mož in več vojni ladij pripravljenih. Zamorci so opustošili plantaze, kar je dalo kubanski vladi povod, da je začela takoj klicati pod orožje novince ter sprejema vse brez ozira na starost in zdravje. Na Havani so odkrili zaroto črncev. Predsednik Gomez brzojavlja, da je poskušil vstajo zadržati in vjeti voditelje zarote. Ti pa so bili od sodišča oproščeni, ker je javno mnenje — Prezident Gomez je poslal predproti takim preventivnim sredstvom. Sedniku Taftu prijazno, pa odločno brzojavko, v kateri protestira proti posredovanju severoameriške vojske. Pri Baralu je prišlo med vladnimi četami in vstasi do hudega spopada, pri čemur so imeli vstasi mnoga so vstasi proglasili vstajkega da so vstasi proglasili vstajkega voditelja za predsednika. — Mornariški transportni parnik »Prairie« s 700 vojakov, topovi in strelivom je odplul v soboto proti Kubi.

* **Stavka transportnih delavcev na Angleškem.** Na velikem shodu so voditelji stavkajočih transportnih delavcev izjavili, da v kratkem izbruhne generalna stavka vseh angleških transportnih delavcev. Vsled tega zapuščajo ladje londonsko pristanišče, ker se boje, da bi ne moglo izkrcati svojega blaga. Drugi delavci pa hočejo tudi stavkati iz simpatije do transportnih delavcev. Ta stavka bo najbrže povzročila veliko škodo. Kolikor se je dozdaj dognalo, imajo ladje v londonskem pristanišču na krovu: 300.000 kosov zmrznjenega mesa iz Nove Zelandije, Avstralije in Argentine, 60.000 zabojev sira, 10.000 zabojev jaja, 45.000 zabojev surovega masla, 20.000 zabojev tomat, 10 tisoč kosov prekajene slanin; razen tega je na ladji več tisoč vreč riža, ovs, sladkorja in moke. Na ladji »Kingsgate« je 1500 vreč moke, 1000 vreč ovs, 4000 vreč riža in 14.000 vreč sladkorja. Od dne do dne pa prihajajo druge ladje. Težaki na londonskem trgu za sadje in sočivje so v ponedeljek prenehali z delom. Neorganizirani delavci nadaljujejo z delom, vendar pa delajo zastopniki delavskih strokovnih zvez na to, da pridobijo tudi te za stavko. Londonski stavkarski komite je pozval mednarodno zvezo transportnih delavcev kakor tudi vse angleške strokovne zveze v posebnem manifestu, naj preprečijo, da bi ladje, ki prihajajo iz londonskih pristanišč, izkrcale svoje blago. V Londonu je bil včeraj mir. Trgi so vsi odprti, zaloge pa mnogo manjše. Povsod so stavkajoči posta-

vili posebne straže, da pridobijo zase transportne delavce in prevoznike. Trgovci in kupci morajo sami pomagati pri izlaganju blaga. Tudi donosevalci so se pridružili stavkajočim. Vodstvo stavke je poslalo vladi ultimatum, v katerem se pravi: »Mi svarimo vladu, če bo še nadalje ogrožala s policijo in vojaštvom mirni potek stavke. Mi svarimo vladu, ker bi tak pritisk dovedel razburjeno delavstvo do ekstremnih dejanj, ker morajo braniti svojo eksistenco in svoje družine. — Vse garnizije so pripravljene. Ni izključeno, da se bo vse delavstvo na Angleškem pridružilo stavkarjem. V par dneh bodo začeli stavkati na Škotskem in Irskem. Najbrže bodo začeli stavkati tudi v tem ali onem mestu kontinenta.

* **Velike povodni na Ogrskem.** V celem luško komitatu so vsled vednega deževja velike poplave. V Resicabanya je 500 hiš pod vodo. En del teh hiš se je že podrl. Szakul je popolnoma pod vodo. Reka Temes je odnesla v Lugosu most. Tudi veliki železniški most je v nevarnosti. V Ferenczalvi in Brazovi se je voda razlila čez bregove ter poplavlila oba kraja. V ponedeljek ob treh ponoči je reka Berzava izstopila čez bregove. Voda je poplavlila ceste ter deloma odnesla železniški nasip. Več hiš se je že podrla. Velike množine lesa je voda odnesla. Okolica Resicze je podobna morju. Vse je pod vodo. Na polju je vse uničeno. Ob sedmih zvečer je voda zopet začela naraščati. Škoda znaša več milijonov kron. V Lugosu je voda poplavlila tudi elektrarno, vsled česar nimajo v mestu razsvetljave. Do zdaj je smrtno ponesrečilo pet oseb. Potok Ergegy je izstopil čez bregove. Vsi kraji od Felső-Egrgyja do Zsiba so popolnoma pod vodo. Škoda, ki jo je napravila voda na poslopih, tovarniških napravah in polju, je velikanska. Železniški nasip je na več krajih porušen, vsled česar je tudi odtodni železniški promet oviran. Med potokom Egrygy in potokom Almos je vsa dolina v obsegu 25 kvadratnih kilometrov popolnoma pod vodo. Tudi reka Szamos je izstopila čez bregove. V Nagy-Iklodu je voda poplavlila deželno cesto. Dohod do kolodvora je poplavljen. Grad barona Banffyja v Valaszut je okoli in okoli poplavljen. V Hesdatu je voda odnesla železniški most. V Szamos-Njevarju si je reka Szamos napravila novo strugo skozi mesto. Več cest je pod vodo. Vojski in ogniegasci pomagajo pri rešitvi akcij. Hiše se podirajo. Kraji Kaczko, Alor, Dees in Deesakno so pod vodo. Tudi v temešvaskem komitatu je napravila povodenj velikansko škodo. V Gataii je voda odnesla betonski most. V občini Varadia je voda razrušila 150 hiš. V Gataii ste utonili neka stara žena in neka mlada deklica. Reka Temes je poplavlila tudi Esebze in Mayedono. Mnogo hiš se je podrla. Vasi Rudna grozi največja nevarnost. Povodnji v maroških okoliših so tako velikanske, kakoršnih ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Več vasi je pod vodo. V Abafri in Nagy-Ernyje je voda pridrla v hiše in stanovanja, ko so bili ljudje še notri. Ljudi še niso mogli rešiti. V okolici Maros-Vasarhelyja ko potonile cele čede živine. Tri stotnje pijonirjev so šle na pomoč. Vojaštvo dela cele noči. Promet je ustavljen. Včeraj so potegnili štiri mrtvece iz reke Maros, med temi enega dojenčka.

* **Stavka transportnih delavcev na Angleškem.** Na velikem shodu so voditelji stavkajočih transportnih delavcev izjavili, da v kratkem izbruhne generalna stavka vseh angleških transportnih delavcev. Vsled tega zapuščajo ladje londonsko pristanišče, ker se boje, da bi ne moglo izkrcati svojega blaga. Drugi delavci pa hočejo tudi stavkati iz simpatije do transportnih delavcev. Ta stavka bo najbrže povzročila veliko škodo. Kolikor se je dozdaj dognalo, imajo ladje v londonskem pristanišču na krovu: 300.000 kosov zmrznjenega mesa iz Nove Zelandije, Avstralije in Argentine, 60.000 zabojev sira, 10.000 zabojev jaja, 45.000 zabojev surovega masla, 20.000 zabojev tomat, 10 tisoč kosov prekajene slanin; razen tega je na ladji več tisoč vreč riža, ovs, sladkorja in moke. Na ladji »Kingsgate« je 1500 vreč moke, 1000 vreč ovs, 4000 vreč riža in 14.000 vreč sladkorja. Od dne do dne pa prihajajo druge ladje. Težaki na londonskem trgu za sadje in sočivje so v ponedeljek prenehali z delom. Neorganizirani delavci nadaljujejo z delom, vendar pa delajo zastopniki delavskih strokovnih zvez na to, da pridobijo tudi te za stavko. Londonski stavkarski komite je pozval mednarodno zvezo transportnih delavcev kakor tudi vse angleške strokovne zveze v posebnem manifestu, naj preprečijo, da bi ladje, ki prihajajo iz londonskih pristanišč, izkrcale svoje blago. V Londonu je bil včeraj mir. Trgi so vsi odprti, zaloge pa mnogo manjše. Povsod so stavkajoči posta-

Telefonska in brzojavna poročila.

Proti češkim procesijam.

Dunaj, 29. maja. Okrajni zastop XIII. okraja je sklenil, da prepove češko službo božjo in češke procesije skozi okraj proti Mariji Celju. Berolinski mestni zastop na Dunaju. Dunaj, 29. maja. Berolinski mestni zastop je dospel danes zjutraj na Dunaj.

Državnozbornske nadomestne volitve. Dunaj, 29. maja. Državnozbornske nadomestne volitve po umrlem poslancu Ulrichu so razpisane za 21. september, one za poslancem Silbererjem pa za 24. september.

Avtomobilska nesreča.

Dunaj, 29. maja. Včeraj ob 8. zvečer je trčil avtomobil srbskega poslanika Vasiljeviča, v katerem sta se peljala 60letni poslanik in njegova hčerka, v avtomobil požarne brambre, ter je bil poslanik težko ranjen. Avtomobil je popolnoma razdejan.

Goljufivi duhovnik.

Praga, 29. maja. Pred kratkim je umrl tu v asilu Karla Boromeja neki gozdar Tuha, ki je zastupil v oporoki okroglo 1.600.000 K zavetišča za zanemarijene otroke na Dunaju. Hranilnične knjižice pa ni bilo mogoče najti ter so končno konstatirali, da je hranilno knjižico s 42.000 kronami neki duhovnik oddal praškemu bonificijevemu društvu. Preiskava se nadaljuje.

250letnica Lvovskega vseučilišča.

Lvov, 29. maja. Povodom 250-letnice Lvovskega vseučilišča je celo mesto v zastavah. V mestu se boje, da pride do spopadov med Poljaki in Rusini vsled česar je bila policija pomnožena, poklicano orožništvo v mesto in je vojaštvo pripravljeno.

Politična situacija na Ogrskem.

Budimpešta, 29. maja. Politična situacija je zelo neugodna vsled opozicije proti volilni reformi. Ministrski predsednik Lukacs želi, da se prično mirovna pogajanja med strankami obenem z debato o brambni reformi. Avtomobilska nezgoda bolgarskega prestolonaslednika in njegove rodbine.

Bukarešta, 29. maja. Tu krožijo vesti, da se je ponesrečil pri avtomobilski vožnji bolgarski prestolonaslednik Ferdinand s svojimi otroci, in da je bil prestolonaslednik lahko, otroci pa težko ranjeni. Vest se do sedaj še ne potrjuje.

Atentat na bolgarskega kralja.

Sofija, 29. maja. Na večer, predno se je odpeljal kralj Ferdinand bolgarski na Dunaj, se je posrečilo policiji, vjeti nevarnega bolgarskega anarhista, Popnadjevena, ki je streljal že tri leta kralju po življenju. Že pred tremi leti je bil obsojen zaradi priprav k atentatu na kralja na 6 let ječe, pa je pobegnil. Te dni je prišel v Varno k turškemu konzulu ter ga prosil za podporo, da lahko izvrši svojo namero. Konzul je o tem obvestil orožništvo, nakar je to aretiralo Popnadjevena in enega njegovih pomagačev.

Stavka na Angleškem.

London, 29. maja. Transportnim delavcem so se pridružili sedaj tudi nekateri drugi delavci, ter je prišlo že do krvavih spopadov s policijo. Sedaj stavka nad 150.000 transportnih delavcev.

Albanija.

Solun, 29. maja. Komisija, ki jo je vlada odposlala k vstašem, je do bro opravila samo pri nekaterih vstaških voditeljih. Večina arnavtskih voditeljev vztraja na svojih prvotnih zahtevah. Kljub temu prosi komisija vlado, da naj počaka še 24 ur, predno pošlje vojske proti vstašem, ker se še niso zrušila vsa upanja. Vojaštvo, ki stoji pod Fadil pašo, je pripravljeno, da odkoraka.

Pariz, 29. maja. Poročila iz Feza vedo, da je situacija za Evropejce skrajno nevarna. Francoska posadka v Fezu je izgubila 200 mož. Oboroženi domačini so v drugič zasedli mesto, ter jih je nad 20.000, dočim šteje francoska posadka samo 4000 mož.

ITALIJANSKO - TURŠKA VOJNA.

V Arhipelu.

Atene, 29. maja. Admiral Presbytero je odgovoril občinskemu svetu v Kalymnosu dogovorno z italijansko vlado, da morajo ladje otokov, ki so jih Italijani zasedli, voziti pod italijansko zastavo in tudi poštne znamke za pošiljave in pisma v inozemstvo morajo biti laške. Za pismeni promet med zasedenimi otoki bo veljal občinski pečat za znamko. Glede uvoza blaga se določi za turško blago 11% carina, grško blago pa ima prost uvoz.

Zahteve italijanskih ministrov.

Rim, 29. maja. Vojni minister zahteva za napravo novih pušk 60 milijonov lir, mornariški minister zahteva 21 milijonov lir za nove torpedovke in za ojačenje italijanske mornarice.

Gospodarstvo.

— **Državna darila za kobile in zrebce** in sicer: a) za kobile z zrebetom, ki še sesa ali je že odstavljen; b) za mlade zaskočne kobile in c) za zrebce se bodo delila v naslednjih 11. konkurenčnih postajah: dne 18. junija 1912 ob 8. dop. v St. Petru za konje zrebčarskega plemena; dne 19. junija 1912 ob 8. uri dop. na Vrhniki za konje mrzlokrvnih plemen; dne 20. junija 1912 ob 2. pop. v Mengšu za konje mrzlokrvnih plemen; dne 24. junija 1912 ob 9. dop. v Bohinjski Bistrici za konje mrzlokrvnih plemen; dne 25. junija ob 8. dopoldne v Lescah za konje mrzlokrvnih plemen; dne 26. junija 1912 ob 8. dop. v Kranju za konje mrzlokrvnih plemen; dne 2. julija 1912 ob 8. dop. v St. Jerneju za konje zrebčarskega plemena; dne 8. julija 1912 ob 9. dop. v Mokronogu za konje zrebčarskega plemena; dne 9. julija 1912 ob 1. popoldne v Kočevju za konje zrebčarskega plemena; dne 10. julija 1912 ob 9. dopoldne v Velikem Gabru za konje zrebčarskega plemena; dne 11. julija 1912 ob 8. dopoldne v Škofelci za konje zrebčarskega in mrzlokrvnega plemena. Razdelilo se bo v denarju 5970 K in vrh tega 110 svetinj.

— **Zatiranje hroščev.** Dež. odbor kranjski je naročil vsem županstvom skrbeti za to, da se pridno zatira rjavi hrošč. Kako je postopati pri zatiranju, je podrobno obrazloženo v uradni okrožnici dež. odbora z dne 18. marca 1912 št. 4782. Mnoge

občine se ne ravnaajo po teh navodilih, ampak sklenile so drugačno postopanje, ki pa ne obeta mnogo uspehov. Slišijo se številne pritožbe, da se po nekaterih občinah hrošč, sploh ne zatira po drugih pa le nezadostno. Županstva se opozarjajo na neizmerno škodo, ki jo je črv napravil zadnja leta po vseh nasadih, njivah, travnikih, trtovih in vinogradih. V živo korist prebivalstva je, da kar najpridneje pokončuje škodljivca. Zategadelj se županstvom najnujnejše priporoča, da postopa natančno po navodilih uradne okrožnice dež. odbora. Ljudstvo pa, bodisi odrasli ali pa otroci, naj pridno podpira županstva pri zatiranju hroščev.

— **Gozdarski tečaj na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi v ponedeljek dne 10. in v torek dne 11. junija gozdarski tečaj s sledečim sporedom: V ponedeljek od 1. do 3. popoldne: Pomlajevanje in oskrbovanje gozdov. Od 3. do 7. ure popoldne poučni izlet v gozdno drevnico v Bršljinu in v mestni gozd s praktičnimi demonstracijami o pomlajevanju gozdov. V torek od 6. zjutraj do 4. popoldne poučni izlet v šolska gozda na Vrhovskem in v Podljudnem, kjer se vrše praktične demonstracije o oskrbovanju gozdov. — Kdor se želi tega tečaja udeležiti, naj se prihlasi po dopisnici pri ravnatelstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu (pošta Kandija) do 4. junija t. l. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjskega se dovoli povrnitev potnih stroškov do Novega mesta in podpora za prehrano po 2 K na dan. Podpore dobi pa le, kdor za njo pravočasno prosi in se mu podpora izrecno dovoli.

— **Vinogradniški tečaj na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi v petek, dne 14. junija in v soboto dne 15. junija vinogradniški tečaj s sledečim sporedom: V petek od 2. do 5. popoldne: Najvažnejša dela v vinogradu. Trtni škodljivci in bolezn. V soboto od 8. do 11. ure dopoldne: zeleno cepljenje in ravnanje s cepljenimi trtami. Izbira gumijevih trakov. Praktično razkazovanje zelenega cepljenja. Popoldne od 2. do 5. ure: Praktične vaje v poletnih delih v šolskem vinogradu v Cerovcih. Razkazovanje škroplilnic in žvepalnikov. Vaje v zelenem cepljenju. Kdor se želi udeležiti tega tečaja, naj se prihlasi po dopisnici pri ravnatelstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu (pošta Kandija) do 6. junija t. l. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega se dovoli povrnitev potnih stroškov do Novega mesta in podpora za prehrano po 2 K na dan. Podpore dobi pa le, kdor za njo pravočasno prosi in se mu podpora izrecno dovoli.

— **Vinogradniški tečaji.** C. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, g. B. Skalič, priredi tekom tega poletja več praktičnih poučnih tečajev za vinogradnike, pri katerih bode poučeval o zelenem cepljenju in poletnem obdelovanju trt, zatiranju trtnih škodljivcev, zlasti pa peronosperje po najnovejših izkušnjah in bo odgovarjal na vsakovrstna strokovna vprašanja. Tečaji se vršijo na prostem, v vinogradih in zato le ob ugodnem vremenu. Taki tečaji se bodo vršili: 1. v sredo, dne 29. majnika ob 8. zjutraj na Slapu pri Vipavi, 2. isti dan popoldne ob 3. na Vrhoplju pri Vipavi, 3. v četrtek, dne 30. maja ob 8. zjutraj v Šturju pri Vipavi, 4. v nedeljo dne 2. junija ob 8. zjutraj v St. Rupertu na Dolenskem, 5. isti dan ob 3. popoldne v Tržišču na Dolenskem, 6. v torek, dne 4. junija ob 8. zjutraj v Dolžu na Dolenskem, 7. v sredo, dne 5. junija ob 9. zjutraj na Riglju pri Toplicah, 8. v četrtek, dne 6. junija ob 3. popoldne v Šmarjeti, 9. v petek, dne 7. junija ob 2. popoldne na Dvoru pri Soteski, 10. v soboto, dne 8. junija ob 8. zju-

traj v Doberničah, 11. isti dan ob 3. popoldne v Golobinju pri Mirni peči, 12. v nedeljo, dne 9. junija ob 3. popoldne v Orehovici, 13. v torek, dne 11. junija ob 8. zjutraj v Rudolfovem, 14. v sredo, dne 12. junija ob 9. zjutraj v Veliki Plešivici pri Adlešičah, 15. v četrtek, dne 13. zjutraj ob 8. v Tančigori, 16. isti dan popoldne ob 3. na Maverlah pri Črnomlju, 17. v petek, dne 14. junija ob 3. popoldne na Rodinah pri Črnomlju, 18. v soboto, dne 15. junija ob 8. zjutraj v Starem Ljubnu, 19. v nedeljo, dne 16. junija ob 3. popoldne v Prečni, 20. v torek, dne 18. junija ob 8. zjutraj v Skocijanu, 21. v torek, dne 18. junija ob 3. popoldne na Raki, 22. v sredo, dne 19. junija ob 8. zjutraj na Studencu pri Krškem, 23. v sredo, dne 19. junija ob 3. popoldne v Boštanju, 24. v četrtek, dne 20. junija ob 8. zjutraj v Radečah pri Z. M., 25. v četrtek, dne 20. junija ob 3. popoldne na Polšniku pri Litiji, 26. v petek, dne 21. junija ob 8. zjutraj v Jazbeni pri Litiji, 27. v petek, dne 21. junija ob 3. popoldne v Temenici pri Litiji. Natančni kraj pouka (gorico, vinograd, zbirališče itd.), kakor tudi morebitne spremembe sporeda, zvedo vinogradniki po oklicih od strani občinskih uradov. Ker je pouk za vinogradnike velike vrednosti, se priporoča, da se ga v obilni meri udeležujejo.

Darila.

Upravi naših listov sta poslala:

Za Ciril - Metodovo družbo: Gospod dr. Fran Jurtela v Ptuj 12 K, ker se ni mogel udeležiti pogreba kolege dr. Alojzija Brenčiča v Celju in gosp. Sajovic 4 K, kot izgubljeno stavo Gabrenja kontra Masnec. — Skupaj 16 K.

Živela darovalca!

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pustoslavšek. Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi današnje borze	29. maja 1912	
Naložbeni papirji.		
4% majeva renta	89-40	89-60
4 1/2% srebrna renta	92-05	92-25
4% avstr. krona renta	89-35	89-55
4% ogr.	88-95	89-15
4% kranjsko deželno posojilo	92-25	93-25
4% k. o. češke dež. banke	91-60	92-60
Srečke.		
Srečke iz l. 1860 1/2	440—	452—
„ „ 1864	602—	614—
„ tiske	290-50	302-50
„ zemeljske l. izdaje	300—	312—
„ „	259-75	271-75
„ ogrske hipotečne	243-50	251-50
„ dan. komunalne	495—	507—
„ avstr. kreditne	489—	501—
„ ljubljanske	71—	77—
„ avstr. rdeč. križa	56-75	62-75
„ ogr.	36-50	42-50
„ bazilika	29-50	33-50
„ turške	240-90	243-90

Belintoe.		
Ljubljanske kreditne banke	452—	454—
Avstr. kreditnega zavoda	638-75	639-75
Dunajske bančne družbe	530-75	531-75
Južne železnice	103-75	104-75
Državne železnice	732—	733—
Alpine-Montian	975-75	976-75
Češke sladkorne družbe	369-60	370-60
Zivnostenske banke	279-75	280-75

Valute.		
Cekini	11-40	11-42
Marke	117-90	118-10
Franki	95-70	95-85
Lire	94-60	94-85
Rublji	254—	255—

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 29. maja 1912.

Termin.

Pšenica za oktober 1912	za 50 kg	11-56
Rž za oktober 1912	za 50 kg	9-63
Oves za oktober 1912	za 50 kg	9-14
Koruz za julij 1912	za 50 kg	9-08

Karol Trost

uradnik pri drž. železnici v Trstu

je po dolgi in mučni bolezni v 43. letu svoje starosti, previden s svetotajstvi, dne 26. maja ob 6. zjutraj v Gospodu zaspal.

Žalujocha rodbina naznanja to prežalostno vest vsem sorodnikom in prijateljem.

Pogreb predragega pokojnika se je vršil v torek, dne 28. t. m. ob 10. dopoldne iz norišnice na Vrdeli pri Sv. Ivanu naravnost na pokopališče k Sv. Ani.

Svete maše zadušnice se bodo služile v župni cerkvi sv. Jakoba in v Trnovem v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 29. maja 1912.

1962

Žalujocha rodbina.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 23. maja: Marija Cerne, posestnikova hči, 6 let, Kladezna ulica št. 6.

Dne 24. maja: Marija Dougan, hči delovodje, 10 dni, Jenkova ulica 15. — Ivana Pirman, bivša kuharica, 35 let, Radeckega cesta 11.

Dne 27. maja: Ivan Buzzolini, trgovec, 57 let, Elizabetna cesta 2. — Helena Spetič, zasebnica, 65 let, Radeckega cesta 11. — Stefan Gerdesi, brivski pomočnik, 50 let, Sv. Marjina cesta 14. — Antonija Plevnik, hči slikarskega pomočnika, 16 mesecev, Karolinska zemlja 35.

V deželni bolnici:

Dne 21. maja: Uršula Petančič, delavčeva žena, 60 let. — Janez Uštar, kočarjev sin, 18 let.

Dne 24. maja: Valentin Oblak, mlajši, 15 let.

Dne 25. maja: Terezija Erjavec, bivša strežnica.

Dne 26. maja: Marija Ljubič, mestna uboga, 72 let.

Dne 27. maja: Alojzija Režek, služkinja, 21 let. — Marko Peričnik, kočar, 51 let.

Ceno domače zdravilo. Za uravnavo nihanja dobrega prebavljanja se priporoča raba mnogih desetletij dobro znanega, pristnega „Mollovega Seiditz-praska“, ki se dobi na nizko ceno, in kateri vpliva najbolj trajno na vse težkoče prebavljanja. Originalna škatlica 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja ta prasek vsak dan lekarnar A. Moll, c. in kr. dvorni salagatelj na Dunaju, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi je izrecno zahtevati Mollov prasek, zaznamovan z varstveno znamko in podpisom.

Priporočamo
manufakturno trgovino
J. Ciuha
Stari trg št. 1
Pod Trančo.

„Nuisol“

od
Bergmanna & Co. Dečini o/L.

je in ostane prej ko slej nedosegljivo v svojem popolnoma naravnem barvanju las in brade. V zalogi v plavi, rjavi in črni barvi. — Cena steklenici K 2-50. Dobiva se pri A. Kanc, drogerija in fris. O. Feticch, Frankheim. 695

Rogaški

Tempel

Styria

Donati

Najmočnejši

Priradni vrelci magnezijoglauberske soli.

Meteorološko poročilo.

čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
2. pop.	735.7	18.3	sl. jvzh.	del. jasno
9. zv.	734.9	15.6	sr. jzh.	pol. oblač.
7. zj.	734.5	14.4	brezvetr.	del. jasno

Srednja včerajšnja temperatura 15.1°, mm. 15.6°. Padavina v 24 urah 0.0 mm.

FRANCOVE KOPELI

SEZONA: 1. maja do 30. septembra. KOPELI: 1. aprila do 30. oktobra.

Samostojen, bilanco siguran knjigovodja
razen slovenskega, tudi nemškega, italijanskega in francoskega jezika zmožen,
želi spremeniti službo.

Cenj. ponudbe pod šifro »Samostojno mesto« pošto ležeče Ljubljana. 1957

Kupi se dobro ohranjena stabilna parna lokomobila
20—25 HP. 1959

Ponudbe pod „Parna lokomobila“ na upravništvu »Slovenskega Naroda«.

Proti prahajem, luskinam in izpadanju las
deluje najboljša priznana
Tanno-chinin tinktura za lase

katera okrepčuje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las. 1 steklenica z navodom 1 krono. Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. mil, medicinal. vln, špajljet, najfinjših parfumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod itd.

Dež. lekarna Milana Leusteka
v Ljubljani Resljeva cesta št. 1.
poleg novozgrajenega Fran. Jožefovega jubi. mostu. 17

V tej lekarni dobivajo zdravila tudi člani bolniških blagajin južne železnice, c. kr. tobačne tovarne in okr. bolniške blagajne v Ljubljani.

Močni salon.
Častitim damam priporočam
kloubuke
le najfinjšega okusa
Joša Skot-Vanek
26
Jože Frančo.
Šatni kloubuki večno pripravljeni. Tako tudi venci s trakov in razne cvetlice. — Doma izdelovane. —

Že desetletja preizkušen
Juri Dralle
Dr. Dralle's
Cena K 2-50 in K 5-
brezova voda
zaupanja vreden izdelek
Podmokli n. L.
rabite jo pri izpadanju las in prhljaju
s presenetljivim uspehom.
Poskusite! Dobiva se v lekarnah, drogerijah, parfumerijah in boljših brivnicah.

Samo kratek čas!
Vsak dan zvečer ob pol 9. uri:
elitna predstava
Ob četrtkih, nedeljah in praznikih
2 vel. predstavi
ob 4. popoldne in ob pol 9. zvečer.
Zavarovano proti vsem vremenskim neprilikam. 1909

Prodaja voz.

Nov landauer, samo 6krat voženo z njim ter hotija se prodasta, ker se opusti hlev. 1960

Ed. Suppanz, Pristova, Sp. Štajersko.

Prodaja voz.
Svetovna razstava St. Louis 1904 „Grand prix“
Snaži bolje nego vsako drugo kovinsko čistilo.
Čistilnim ekstraktom
Globus

Pritlični prostori in stanovanje
V hiši v Židovski stezi št. 4 se s prvim avgustom oddajo

za izvrševanje kavarniške, gostilniške ali kake druge obrti pripravljeni pritlični prostori z obsežnimi kletmi in stanovanjem v prvem nadstropju s pritliklami vred. — Ta hiša se tudi pod ugodnimi pogoji proda. — Vprašanja na: gosp. Leon Levicki, Gorupova ulica št. 4, I. nadstropje. 1956

Slavn. občinstvu se vljudno naznanja, da se priredi 1954
vsako sredo, pri lepem vremenu koncert
„Slovenske Filharmonije“
v hotelu Lloyd.
Začetek ob 8. zvečer. — Vstopnina 40 vin.
Za mnogobrojni obisk se priporoča
Tausas Karel, hotelir.

Dr. Dralle's brezova voda
Cena K 2-50 in K 5-
rabite jo pri izpadanju las in prhljaju
s presenetljivim uspehom.
Poskusite! Dobiva se v lekarnah, drogerijah, parfumerijah in boljših brivnicah.

CIRKUS M. Schmidt.
Največje, najkrasnejše in najzmožnejše podjetje Avstro-Ogrske.
Ljubljana, Lattermannov drevored.

Mesto blagajničarke
eventualno prodajalke, papirnat in galanterijske stroke

Isče gospodična:
z daljšo prakso. — Ponudbe pod »Daljša praksa« na uprav. »Slov. Naroda« 1958

Hiša
1907 pripravna za zdravnika ki hoče izvrševati svoj poklic in imeti lekarno se odda v najem. V hiši so bili nad 50 let vedno zdravniki. Kraj je priazen, ob železnici

Kje, pove upravništvo »Slov. Naroda«.
Popolnoma nov pisalni stroj „Rhematic“
se po ceni pod roko proda. Ogleda se ga lahko v izložbi gg. Maček & Komp., Ljubljana, Franca Jožefa cesta, kjer se izve tudi cena. 1955

SUKNA
loden in modno blago za gospode in dame razpošilja Karel Kocian, tvornica sukna v Humpolcu Vzorci franco. Tvorniške cene.

Mleko
najfinjša kakovosti 1926
se dobi vsaki dan
sveže zjutraj in zvečer
v špecerijški trgovini
Vrsko Sušin, Rimska cesta št. 16.
Priporoča tudi
čajno maslo, vsake vrste olja in druge v to obrt spadajoče sveže blago.

Razglas.
Dne 4. junija t. l. ob 10. dop. se proda v Metliki na prostovoljni javni dražbi enonadstropna hiša št. 125
z vsemi gospodarskimi poslopi in lepim vrtom
nekdanja „Pezdirčeva gostilna“. V hiši, kjer se izvršuje že veliko let gostilniška obrt, je novo urejena lednica — in zlasti sedaj, ko se gradi belokranjska železnica, bo imela gostilna najlepšo prihodnost. — Kdor želi natančnejša pojasnila, naj se obrne na lastnico 1928
Hranilnico in posojilnico v Semiču.

Soboto 1. junija t. l. Otvoritvena predstava.
Cene prostorom:
Loža za 5 oseb K 15-; zaklopni sedež 1. vrste K 3-; zaklopni sedež 2. vrste K 2-40; 1. prostor 3. do 4. vrsta K 1-60; 2. prostor 5. do 6. vrsta K 1-20; 3. prostor 7. vrsta K 1-; galerija K —40. Otroci pod 10 leti in vojakji imajo znižano ceno na vseh prostorih razven ložnih in zaklopnih sedežev 1. vrste.
Predprodaja vstopnic v trafikah
A. Šešarkovi v Šelenburgovi ulici.

Vino, jabolčnik droženka slivovka } šele zdaj žgana prodaja

Jvan Malus na Bizeljskem.
Cene primeroma nizke, ker so vina izborna.

V Šent-Vidu nad Ljubljano je naprodaj
hiša

z gospodarskim poslopjem in vrtom, v sredini vasi ob glavni cesti. — Naslov pove uprav. »Slov. Naroda« 1894

Stanovanje
s 4—5 sobami in pripadki 1947
se išče za takoj ali vsaj za avgust. Najraje v kolodvorskem okraju. — Ponudbe na upravništvu »Slovenskega Naroda« pod „Stanovanje takoj“.

Kavcije zmožna oseba
se išče takoj 1920
za modno in konfekcijsko trgovino v komisiji.
Zasiguran dober zaslužek. Naslov pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Za mnogo rabljeni predmet, ki se lahko razpeča, iščem

zastopnika
proti visoki proviziji. Cenj. ponudbe pod „Emona“ Jesenice na Dolenjskem.
Prva avstr. zavarovalnica proti tatinskemu vltomu v Ljubljani, Wolfova ulica št. 6,
katera zavaruje: na življenje, proti tatvini, požaru, nezgodam itd.
sprejme več zanesljivih 1895

potovalcev
pod zelo ugodnimi pogoji.
J. Zamljen
čevlarski mojster
v Ljubljani, Gradišče 4
izvršuje vsa čevlarska dela do najfinišne izvršitve in priporoča svojo zalogo storjenih čevljev.
Izdeluje tudi prave gorske in telovadske čevlje.
Za naročila z dežele zadostuje kot mera iprposlan čevljev. 245

Pristno brnsko blago.
Spomladanska in poletna sezija 1912.
En kupen 3-10 m dolg za 1 kupon 7 kron
kompletne moške obleke 1 kupon 10 kron
(suknja, hlače, in 1 kupon 15 kron
telovnik) stane samo 1 kupon 17 kron
Kupon za črno salonsko suknjo 20 K, dalje blago za povrnilne aristokratske lode, svilnate kamurje itd. razpošilja po tvorniških cenah za solidno in resno dobro znana tvorniška salona sukna
Siegel-Imhof v Brnu.
Vzorci gratis in franco. 541
Prednost, ki jih imajo privatni odjemalci, ako blago naročajo naravnost pri firmi Siegel-Imhof na kraju tvornice, so velike. Stalne najnižje cene. Velika izbira. Tudi najmanjša naročila so izvršena popolnoma s svežim blagom natančno po vzorcu.

INDIKACIJE:

slabost, bledica, anemija, indurirane otroške bolezni, revmatizem, protin, katarji vagin, spčni in prebavilni organi, zastajajoče telesno sapenje, živčne bolezni, nevralgije, histerija, ženske bolezni, ekzemi, nyoni, bolezni srca, srčne slabosti, kronični vnetji srčnih mišic, bolezni srčnih zaklopk, nevronska srca, otolitoz srca. —

Prvo mahovno kopališče na svetu.
Čas 150.000 mahovnih kopeli na sezjo. Lastno mahovišče: 30 milijonov kubičnih metrov. — Brez koturnega gloda na kemično sestavo in zdravilni učinek. — Mestno kopališče na zdravilnem mahovnem otoku.
Naravni radijev emanatorij. — Najboljše kopališče za srčne bolezni v Avstro-Ogrski, ima najmočnejše ogrevalno sredstvo na kontinentu. — Prospekti daje v vsaki poštni kati. — Mestni direktor. —

Priporočamo našim
gospodinjam

KOLINSKO CIKORIJO

iz edine slovenske
tovarne v Ljubljani

Protin — revmatizem — ischias

„Rimske toplice“

Tržič (Monfalcone)

1. junija — 1. oktobra. — Tople kopeli 40° C, slovite blatne kopeli fango, masaža itd. Izborna stanovišča in oskrba v kopališkem zavodu. — Bivanje na morju. — Prospekte daje ravateljstvo.

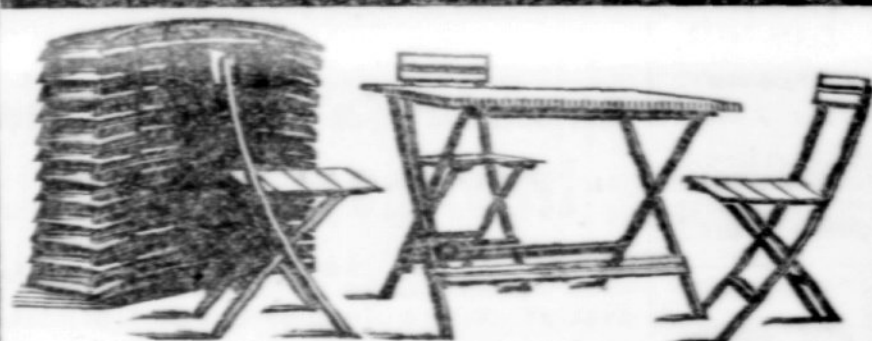
PATENTE

vseh dežela izposluje inženir
M. GELHAUS, oblastveno avtor. in zapripravljeni patentni odvetnik
na Dunaju VI., Mariahilferstrasse št. 37.

HIŠA

na prodaj v predmestju Kranja

nova, enonadstropna, s 4 stanovanji, hlevom, vodovodom, vrtom v velikosti 2500 m², ob državni cesti, pripravna za mirno bivališče. Eventualno se porabi tudi lahko za trgovino ali gostilno. — Cena nizka. Plačila eventualno na obroke. Naslov pove upravništvo „Slovenskega Naroda“. 1912

Velika zaloga patentovanih železnih in lesenih skladnih stolov, klopi in miz, ki jih izdeluje in zalaga parna tovarna lesnih izdelkov 1186

Fran Burger v Sp. Šiški.

Znižane cene. — Prospekti zastoj in poštne prosto

Nespodbitna resnica je, da so DEERING

izvirni ameriški kosilni stroji eno- in dvovprežni — najboljši in najvišje delozmožnosti.
Deering New-Ideal 1912

se odlikujejo od drugih sistemov elasti: valed naglega in lahkega rezanja in nerazrušene upornosti. Vsi delujoči deli pri »Deering New-Ideal 1912« kosilnicah so jekleni ali kovani in ne HT.

»Deering New-Ideal 1912« kosilnice imajo varstveno znamko z mojo firmo. Vsi drugi »Deering« kosilni stroji, ki jih ponujajo razne trgovine, so starejšega modela ali — ponaredbe!

Kupite torej samo »Deering New-Ideal 1912« kosilnice, ki se dobivajo pristne edine in pri saloni na Kranjsko

Fr. Stupica v Ljubljani Marije Terezije cesta 1.

Dalje priporočam tudi svojo največjo zalogo najboljših raznov. poljedelskih strojev in železine.

Po nizko reduciranih cenah
prodaja

„Angleško skladišče oblek“

spomladanske obleke za gospode, dečke in otroke, ter najnovejšo konfekcijo za dame in deklice.

G. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.

Apno

priznana najboljša
še kakovosti pri-
poroča
Franc Weinberger,
posestnik apnenic
Zagorje ob Savi.
1801

Vodne elevatorje

(črpalnice na vrtlo) za vodnjake kakor tudi črpalnice za vodo, ročni in strojni obrat, motorje na veter, topli zrak, plin, petrolej in bencin izdeluje najceneje L. K. Rudolf c. kr. dvor. ul. v Pitsu

Tapetnik Dragotin Puc

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 16
na dvorišču, levo 3856

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Velika izber zgotovljenih

divanov
otomanov in modrocev.

IVAN SOKLIČ.

Velika zaloga najmodernejših slaminikov. **Klobuke** cilindre in čepice v najnovejših fazonah in v veliki izbiri priporoča **IVAN SOKLIČ.** Pristni Panama-slaminiki od 9 K do 50 K.

Zajamčeno pristne
slivovke
tropinovec
hrušovec
brinjevec
vinsko žganje

se dobi v množinah od 25 l naprej pri
veložganjarni sadja 1199

M. Rosner & Ko.
Ljubljana, poleg pivovarne „Union“

Tople in lužne kopeli kopališče Stubica

na Hrvaškem.
Postaja Zabok in postajališče :: Zagorjanske žel. kopališče Stubica
Sezija od 1. maja do 30. okt.

Topli vrelci 53° C toplote in lužne kopeli so priprane posebno za zdravljenje protina, revmatizma, ischias, dalje ženskih bolezni, kroničnih katarjev, eksudatov, živčnih bolezni, kožnih bolezni, preboleti. Najboljša poraba vrelskega mahovja, enakega onemu v Francovih varih. Kopališki zdravnik. Zdraviliška godka. Prekrasen gozdni park, najlepša okolica. Najcenejša breskonkur: rentna, prav dobra prehrana in stanovanje. ::
Radioaktiviteta.
Soba od K 1: — naprej. — Pojasnila in prospekte daje uprava kopališča Stubica na Hrvaškem. Pošta Zabok. Brojčana postaja Stubica. — Postaja za interurbani Avtomobilna zveza pri vlakih ob 8. uri 53 m. dopoldne na postaji Zabok; 12 uri 21 m. in 6. uri 5. minut popoldne na postaji Stubice Toplice. 1778

Nedosežne in od poznavelejev odlikovane so kavine mešanice
Karla Planinška
prva ljubljanska veleprazarna za kavo.
Dobivajo se v prazarni na vogalu Dunajske ceste — Sodne ulice in v moji trgovini s specerijskim blagom Dunajska c. 6.

Modni salon Stuchly - Maschke
3 ŽIDOVSKA ULICA 3
priporoča svojo bogato zalogo vseh vrst slaminikov in čepic zaradi pozne seziije po znatno znižanih cenah.
Žalni klobuki vedno v zalogi.
Popravila se točno izvršujejo. 2306 Cene brez konkurence!

Oči mu veselja žarijo
in zadovoljno se smehlja
naš papa pri vživanju škodelice kave, napravljene iz **Francove Perle-rži**, znamke: **Perlo**.
Slastni vonj vabi k vživanju. Izborna je kava za zajutrek in malico, napravljena z najboljšo, zrnatej kavi po okusu najbolj slično rženo kavo: **Perlo**.
Mala primes „pravega: **Francovega**: kavinoga pridatka“ napravi tako kavo še močnejšo in jačjo. 708—1.

Priporoča se domača najnovejša konfekcijska trgovina
Maček & Komp.
Franca Jožefa cesta 3.

Sprejemajo se naročila po meri, ter se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. žel.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

TEHNIČNI BIRO IN STAVBNO PODJETJE

Resljeva cesta št. 26 (poleg plinarne) IZDELUJE: Resljeva cesta št. 26 (poleg plinarne)

Beton * železobeton
* mostove * strope *
dvorane * zazidke
* turbin. *
Strokovna izvršitev
vseh vrst načrtov *
prevzetje zgradb *
: tehnična mnenja.
Vodovodi * električne centrale * turbine * mlinci * žage *
* opekarne in *
moderne apnenice.
* * *
Obisk strokovnih inženirjev na željo.